

1848—49.

TÖRTÉNELMI LAPOK.

Egyúttal a Kolozsvártt létesített 1848—49. orsz. ereklye-múzeum, Abony városi, alsó-fejérmegyei, bácsmegyei, Baja városi, belső-szolnokmegyei, brassói, budapesti, csongrádmegyei, fehérmegyei, gömörmegyei, hontmegyei, kolozsvári, maros-vásárhelyi, szabolcsmegyei, szentesi, tolnamegyei, tordai, torontálmegyei, török-becsei, vasmegyei honvéd-egyletnek, valamint a kolozsvári márczius 15-iki állandó bizottság, a Kossuth-bizottság és Vasvári-kör hivatalos közlönye.

SZERKESZTŐ-BIZOTTSÁG:

Inezedy Sámuel nyúg. ezredes — elnök, Szigethy Miklós ezredes, Végh Bertalan ezredes — alelnökök, Eszterházy Miguel gr., Fialy Henrik dr., Gámán Zsigmond, Gyarmathy Miklós, Huszár Sándor br., Kóváry László, Martin Lajos dr., Sárkány Ferencz, Szabó Sámuel és Szász Gerő.

SZERKESZTETTE

KUSZKÓ ISTVÁN

az ereklye-múzeum őre.

1892.

I. ÉVI FOLYAM

57 képpel és egy hasonmással.

KOLOZSVÁR,

A »KÖZMÜVELŐDES.« RESZV. TARS. KÖNYVNYOMDÁJA.

1893.

BCU Cluj Central University Library Cluj

106331

Nagyobb czikkek.

Tárczák stb.

	Lap
Szentkatolnai Bakk Endre. A vízaknai 1849-iki honvédsír- és emlékoszlop (Képpel)	65
" " " A vízaknai aknasírból kiszállt honvédek	66
" " " (A női honvéd százados, Sárosy Gyula. (Képpel.)	145
" " " Kossuth Lajos	168
" " " A szabadságharcz aradi elítélteinek és foglyainak emlékezete. (Képpel.)	197
B. V. Részlet a komáromi vár átadásáról	37
Benedek István. Válasz a honvédek statisztikájára.	237
Id. Bulla György. A honvédek statisztikája. (Észrevételek a „Honvéd-névkönyv“-re.	116
G. Büttner Júlia. Nagy példák.	169
B. Büttner Lina. Kossuthról	169
Dr. Éder József. A 47-ik zászlóalj veszedelme Komáromnál	193
Eöf. Petőfi „Nemzeti dal“-a.	30
Fekete Béla. Kié a baza?	169
Ferencz József, A haza és halottjai	170
Ferenczy Ferencz. 1849. márczius 11. (Piski-Nagyszében.)	33
Fornet Kornél. Az emigrációból.	104
Harmath Lujza. Névtelen hősök	170
Hegedüs István. Magyar Prometheus	171
Hegyesi Márton. Mikor lett Beöthy Ödön népképviselő?	85
" " Adatok az orosz intervencio történelméhez	120, 130
" " A viddini szózat szerzőségéhez	178
Hentaller Lajos. Kossuth és a magyar nép	172
Honvédemléktábla-leleplezés Kecskeméten	97
Horváth László. A hol Petőfi elesett	70
Imreh Sándor. „Kossuth Lajos azt izente“ és a huszáros miatyánk	173
" " Újabb adatok Petőfi haláláról	213, 221, 230
" " Inczedy Sámuel. Ezredesből közlegény	228, 234
Jakab Elek. Tánczvizgalmi meghívók Nagy-Szebenben 1849-ben	32
" " A pesti események hatása a székelysége 1848-ban.	52
Jókai Mór. (A női honvéd-hadnagy (Pasché Lebstück Mária)	47, 68
Kádár József. Egy adat Felvincz pusztulásához	155
Kása Lajos (főhadnagy emlékeiből.) A 7-ik honvédzászlóalj története	159, 193
Katona Imre. Kossuth Lajos szülőháza	175
Klapka György felett emlékbeszéd	102
Koós Ferencz. Gyűjtsük össze az 1848—49-beli ereklyéket	126
" " A lőrincfalvi vértanu magyar szakács	176
Kovács János. Hogy fogadták Kossuthot az angolok és amerikaiak?	179
Kozma Pál „Toldalék“ című kézirati munkája	39
Krasznay Péter. Részlet a komáromi vár átadásáról	50
Krudy Gyula. A szabolesi 48-ik honvéd-zászlóalj rövid történeti vázlata	38
Kulinyi Zsigmond. Apja fia	177
Kuszkó István. Márczius idusa	42
" " Magyar emigránsok Amerikában	155
" " Három 1848—49. orsz. ereklye-múzeum	217
K. Epizód Budavár bevételéről	3
— Imára!	89
— Honvéd-egyletek	101
— Kreith Béla gr.	189
— Okt. 6.	197
— Rétyi Antos János honvéd-alezredes. (Képpel)	81
— Budavár visszavételének ünnepe	97
— Gábor Áron sírja. (Emlékkő-leleplezés 1892. július 31-én)	147
— Halottaink. (Dr. Magoss Károly, Tamási János és Kovács Mózes)	219
— Királyi Pál, honvéd-őrnagy	97
— Klapka György tbk. Életrajza, — Temetése, — Rekviemek —	90, 91, 93
— Kossuth Lajos (Képpel)	1
— Magyar emigránsok	154
— A „Nemzeti dal.“	63
— Népgyűlés a nemzeti múzeum előtt 1848-ban (Képpel)	37
— Október 6. Aradon	219
— Petőfi Sándor szobra Segesvártt,	250
— Csikmindszenti Tamásy János honvéd-főhadnagy.	96
— Teleki Sándor ezredes 94. — Életrajza. Pár vonás Teleki önéletrajzából. Temetése	95
— Tisza László (Képpel.)	4
Lövei Klára. Mindenütt Kossuth a jelszó	179
(M. J.) A Kossuth-űnepek	209
Dr Márki Sándor. Kossuth szülőhelye. (Képpel.)	180

Alkalmi költemények.

Kossuth-ünnepi dísz-számunkból.

	Lap.		Lap.
<i>Ábrányi Emil.</i> Kossuth.	168	<i>Dr. Kis Sándor.</i> Szabadságunk apostola	176
<i>Bartók Lajos.</i> Kossuth.	168	<i>Lipcsey Ádám.</i> Kossuth	179
<i>Farkas Sándor.</i> Kossuth Lajos nevenapjára	79	<i>Fülei Szántó Lajos.</i> Kossuthhoz	188
		<i>Szász Gerő.</i> Vízakna	185
<i>Jakab Ödön.</i> Divatos tanács	174	<i>Zempléni Árpád.</i> Tállya	184
<i>Kapácsy Dezső.</i> Az 1848—49-iki honvédek	175		

Vasvári-irodalom.

Nagyobb cikkek.

	Lap.
<i>Csűrös József.</i> Felhívás Vasvári még élő honvédekhez	159
" " A Vasvári kör II. havi gyűlése	213
<i>Hegyesi Márton.</i> A mariseli csata napja	134
" " Adatok Vasvári Pál halálához	212
<i>Dr. Hermann Antal.</i> Vasvári Pál életéből. (Egy szemernyi adalék.)	194
<i>Hory Béla.</i> Vasvári Pál halála napja	129
<i>Kuszkó István.</i> Állítsunk Vasvári Pálnak emléket. (Képpel)	13
" " Vasvári Pál. (Képpel.)	34
" " Vasvári keresztje	194
" " A Vasvári-kirándulás rendezőségének köszönete. — A „Vasvári-kör.“ — A Vasvári-hely képe	141
" " Adatok Vasvári történelméhez. — A „Vasvári-emlék“ széthányása. — Vasvári-menedékház. — Adományok a Vasvári-emlék-alapra. — A ki Vasvárit meglátta. — Emlékezés Vasvári Pál halálára	142
(K.) Kirándulás Vasvári Pál eleste helyéhez	137
A kirándulás első napja. — A kirándulás második napja. — Gyülekezés a Funtinellen. — Ünnepegy a Vasvári helyén	138
Társas ebéd Belesen. — Adatok Vasvári halálára. — Az oláhok vezetői. — Az elhaltak csontjai. — Vasvári-ereklyéi. — A Vasvári-kirándulás képekben	140
— Kirándulások a Vasvári helyére.	150
— A Vasvári-emlék alapra újabban adakoztak 159, 194,	213
— A Vasvári-kör megalakulása, gyűlése	158, 250
<i>L. A.</i> Üdvözet a fővárosból. (A Vasvári-kirándulással kapcsolatban.)	133

	Lap.
<i>Lővei Klára.</i> Emlékezés Vasvári Pál halálára	148
" " Vasvári Pálról	211
<i>I. Sárkány Lajos.</i> Vasvári sírhelye	35
<i>Szinnyei József.</i> Szabadságharczi repertorium. Vasvári Pálra vonatkozó adatok	151
<i>Veress Endre.</i> A fontanelei-mészárlás	149

Különfélék.

„Ezzel iszom a magyarok véréből.“ (Vasvári ezüstpohara)	216
Felhívás Vasvári még élő honvédekhez	224
Vasvári Pál halálának ideje, helye és körülményei	123, 152
A „Vasvári-kör“ gyűlése	223, 240
Vasvári siremléke	19, 41, 123
A Vasvári-emlékalapra befolyt adományok	152, 232
A Vasvári-ütközetben részt vett Schütz Sándor honvéd is	232

Levelezés.

<i>Horváth József.</i> Vasvári elestének ideje és körülményeiről	157
<i>Lővei Klára.</i> Vasvári halála napja	150
<i>Pethő Károly.</i> Vasvári Pál egyik hadnagyának nyilatkozata	150

Képek.

Funtinelle. Vasvári csatahelye. <i>Dr. Terner Adolf</i> fényképe	13
<i>Vasvári Pál.</i> (Egykorú rajz.)	35
<i>Vasvári Pál</i> elestének helye	135

Okmánytár.

	Lap.		Lap.
Bem levele Marosvásárhely bevételéről	74	A pestmegyei fiatalság levele Teleki Sándor ezredeshez	190
<i>Büttner Emil</i> levele, a mikor Arad várát akarták ostromolni	191	Teleki Sándor jelentése a pénzügyminiszteriumhoz 1849-ben	102
<i>Czetz</i> alezredes. Nagy-Enyed pusztulásáról	102	Toborzás Kassán 1848-ban	209
Felség folyamodvány (keltezés nélkül)	2	<i>Turinban</i> kiállított honvéd-igazolvány	23
<i>Gál Sándor</i> ezredes levele	46	<i>Varga Zsigmond:</i> Szimbolikus kép Magyarországról és Olaszországról	154
Hadi lap (Csík-Szereda 1849. jul. 2-án)	82	<i>Várkonyi Endre:</i> Bem tábornok levele 1829-ből	43
Kolozsvári 1848-iki falragasz	31	" " Cserey naplója	31, 46, 66, 73
Kossuth Lajos kormányzó nagyérdékű levele Bem altábornagyhoz	67		
Kossuth ajánló levele Szabó József honvéd-tüzér-hadnagyának	74		

Irodalom.

	Lap.
„Belső-Szolnok és Dobokamegye története 1848—1849-ben.“ (Irta Kádár József.)	39
Emlék a csángó-vertanuk közadakozásából épült szobának leleplezési ünnepélyéről	55
1848—1849. közlemények repertoriuma (Vezeti Id. Szinnyei József.)	10
1848—1849. történelmi munkák beküldése	10
E ∞ fia. Életem és emlékeim. (Irta Koós Ferencz.)	110
<i>Gy. F.</i> Aradi vésznapok (Irta Margitay Gábor.)	10, 27

Gy. F. A csángó-szobor története. (Irta Koós Ferencz.)	18,	Lap. 27
" " Magyar írók élete és művei. (Szerkeszti id. Szinnyei József.)		27
A háromszéki önvédelmi harc története (Nagy Sándor kézirati műve.)		223
A Honvéd-névkönyv. (Szerkesztette Mikár Zsigmond.)	10,	27
K. Ifju évek (Farkas Sándor költeményei.)		79
— Kossuth Lajos. Élet és jellemrajz. Jubiláris életrajz. Képekkel. (Irta Dr. Vajda Emil.)	18,	132
Magyarország függetlenségi harca. (Irta Gelich Richárd tbk.)		10
Paphonvédek Albuma. (Szerkeszti Ambrus József.)		79
A Petőfi-Muzeum. (Szerkeszti dr. Csernátoni Gyula közreműködésével dr. Ferenczi Zoltán.)	39, 55, 88, 111,	223
Ünnepi lap Kossuth tiszteletére		161

K ü l ö n f é l é k.

	Lap		Lap.
Adományok az ereklye-muzeumnak	164	Kik készítették a 11. honv.-zászlóalj zászlóját?	62
Az aradi várban elítéltek névsorának füzete	240, 252	Kimaradt közlemények	144
Az aradi vértanuk képe	215	Klapka tábornok naplója	80
Az aradi vértanu-szobor átvétele	144	Kossuth-alap	164, 196
Aranyi Károly halála	164	Kossuth-képek	164, 196
Az „Aranykönyv“-ről	163, 195, 215, 223, 239	A Kossuth-ünnepélyekről	152, 164
Nem Bartos, hanem Barton Károly.	62	Kossuth-ünnepi szám	195
Bánffy Miklós gróf 1848-han	80	Kossuth-ünnep Romániában	224
Bem tbk. földabrosza 12. — Életének megmentője Jaádnál	132	Kreith Béla grófról	123, 195
12. — Meghátrolása	111	Lapunk első száma 19, 28; 6. száma 62. — okt. el-seji száma	216
Berde Mózesről	100, 111	Lapunk tartalomjegyzéke	252
Biharmegye zászlója	112	A csikmadarasi álladalmi ágyúöntőde és lőporgyár jegyzőkönyve	41
A budai honvédszobor	224	A madarasi lőporgyár igazgatója. (Bodor Ferencz).	88
Czetz János tbk levele	100	Munkatársaink önkéntes gárdája 20, 26, 41, 62, 88, 124, 132,	144
Damjanich sírásója	144	A nemzeti rózsza	19
Egressy Gábor irományai	132	A nő-honvéd (Pasche Lebstük Mária) temetése	112
Előfizetőinkhez 11. — Köszönet 11. — Lapunk terjedelme	215	Petőfi segesvári szobrára. — Petőfi arcsképe	28
Ereklyék beküldése	163, 196	A segesvári Petőfiemlék-egylet	41
Esterházy Miguel gr.-ról	124	Róvott előéletű (48-as adoma)	112
Egy ezredes véleménye a „Honvéd-egyletek“ cikkről	123	Ruttkayné Kossuth Lujza levele	152
Faragászat Kufsteinban	72	Semsey Tamás tüzérszázados	62
Felhívás adakozásra Irányi Dániel síremlékére.	252	A szabadságharc egy hősnője (özv. Mészáros Károlyné) nyomorban	112
Felkérés az írókhoz, honvédekhez	11	A szabadságharc zenéje	112
Félkaru honvédek (mai számunkban)	132	Szíves tudomásul (A mutatványszámokra vonatkozólag.)	162, 195
Fornet Kornél ezredesről	100, 112	Teleki Sándor gr. ezredes állapota	62
Gábor Áron ágyú 12, — pisztolya 19, — ágyúműhelye	123	" " " megmentője	80
Görgei ígérete Badavár bevételénél	88	" " " arcsképe	100
Gyűjtés dr. Vajda Emil: Kossuth Lajos életrajzára	123	" " " Hagyatéka	123
Gyűjtőkönyvecskék melléklése. Kérés azok beküldése iránt	163, 216, 251	Mikor Teleki S. az emigrációból hazaérkezett	196
Hiba-igazítás	62, 72	Újévi üdvözlés megváltás a kolozsvári ereklye-muzeumnak	251
A budapesti központi honvédegylet	19	Vakságból kigyógyított honvéd-bajtárs	252
Az országos honvédegyletek központi bizottsága	144	Id. Várady Lajos	144
Honvédek arcsképe az ereklye-muzeumban	88, 112	Veress Endre munkatársunk kitüntetése	100
A Honvéd- emléklap	240	A verseczi honvédemlék	224, 251
Honvédeképek	42, 163, 196		
A „Honvéd-Névkönyv“ és a belőle kimaradtak listája	11, 12, 20, 28, 80		
A 27-ik honvéd-zászlóalj	62		
Az 1848—49-iki szabadságharcai emlékek kiállítása a fővárosi vigadóban	12, 80, 112		

Honvédek albuma.

Biró József (főhadnagy) 154. — Boldizsár József (közhonvéd) 22. — Csizsár József (alvadász) 128. — Esterházy Kálmán (huszárhadnagy) 127. — Esterházy Miguel gr. (huszár kapitány) 113. — Ferenczy Ferencz (százados) 228. — Dr. Fialla Lajos (gyalog-tizedes) Irta E ∞ fia 244. — Fornet Kornél (őrnagy) 153. — Gyarmathy Miklós (honvéd-hadnagy) 127. — Gyarmathy Zsigmond (honv. főhadn.) 128. — Göllner Antal (honv. főhadnagy) 21. — Halászi János (közhonvéd) 21. — Honvédek arcsképei az orsz. ereklye-muzeumban 10. — K. I. I.—VI. csoport (képekkel) 7, 21, 48, 113, 126, 153, 226. — VII. csoport (képekkel). Irta E ∞ fia 242. — Inczedy Sámuel, az erdélyi hős 226. — Jakab István (honv.

őrm.) 21. — Kalmár Antal (honv. főhadn.) 154. — Kelemen Márton (altiszt) 228. — Kiss Lajos (honv. százados) 128. — Koleszár János (közhonvéd) 114. — Koós Ferencz (Mátyás huszár). Irta E ∞ fia 242. — Kövesdi József (honvéd) 50. — Létay Lajos (főhadnagy) 113. — Münster Ede (közhonvéd) 228. — Perndl Ignác (őrmester) 114. — Psikál Máté (tüzér-százados) 50. — Ráczy György (őrmester) 114. — Salamon János (karmester) 21. — Sárkány Ferencz (honv. hadn.) 127. — Sebesi György (közhonvéd) 228. — Szász Lajos huszár-tizedes) 50. — Tisza László (az első arczkép) 11. — Tassy Végh Bertalan (ezredes) 50. — Veress Ferencz (tűzmester). Irta E ∞ fia 243. — Rettégi Visky Samu (örvezető) 50. lap.

Honvédegyletek köréből.

	Lap.		Lap.
A bajai honvéd egyesület	8	A honvédek országos gyűlése	98, 107
A brassói honvéd-egyesület egy éve. (Egy minta honvéd-egyesület.)	109	Lapunk a honvéd-egyesületek idei orsz. közgyűlésén.	142
A brassói honvéd-egyesület közgyűlése május 29-én.	110	A magyar országos honvédsegélyző egyesület alapszabályai	76
A brassói honvéd-egyesület tagjainak száma	142	A honvéd egyesületek	8, 16, 24
A debreczeni honvéd-bál	52	A honvéd-egyesületek orsz. közp. bizottsága	24
Honvédek igazolása	142	Kivonulás Klapka György sírjához	108
A honvéd-igazolványok	98	Kovács Sándor. Losonczi.	51
Honvédek képei	38	Kossuth Lajosról	38
A honvéd-névkönyvből kimaradtak	38	A Marosszéki és Marosvásárhely-városi honvéd-egyesület	17
Új honvéd-névkönyv	99	A Rikán beléli honvéd-egyesület	8, 87
Öreg honvédek nyomora	161	Szabó Pál. Diószendről.	87
Az 1848—49. évi honvédek nyugdíja	51	Tisza Lászlóról	17
Honvédek összeírása Baján	88	A „torda-aranyosmegyei honvéd-egyesület“	8, 51
K. I. Honvédek segélyezése	86	A török becsei honvédegyesület	8
Az országos honvédgyűlés negyedszáz-éves jubileuma	98	Az udvarhelymegyei honvédegyesület jegyzőkönyve.	160

Levelezés.

	Lap.		Lap.
<i>Szentkatolnai Bakk Endre.</i> Vízaknáról	16	<i>Nesselfeld Miklós.</i> Tordáról	106
<i>Özv. Gaál Dánielné.</i> Nagyváradról	119	<i>Törökfalvi Pap Zsigmond.</i> Nagybányáról	128
<i>Hegyesi Márton.</i> Nagyváradról	106	<i>Szabó Pál.</i> Diószendről	69, 106
Honvédek országos gyűlése vidéken	6	<i>Kisfaludi B. Sahlhausen Lipót.</i> Miskolczi.	210
<i>Imreh Sándor.</i> Maros-Vásárhelyről	50	<i>Szász Lajos.</i> Kolozsvárról	23
<i>Koós Ferencz.</i> Brassóból	16, 36	<i>Székely Károly.</i> Bethlenből	35
<i>Léderer Miksa.</i> A békés-gyulai ereklye-múzeum	157	<i>Szentgyörgyi József.</i> Egerbegyi, gyéresi székely huszárok	7
<i>Dr. Magoss Károly.</i> Bánffy-Hunyadról	51	<i>Dr. Vajda Emil.</i> Székely-Udvarhelyről	36
<i>Nagy Sándor.</i> Hídvégről	85	Honv. segélyezési ügyekről szóló közlemények 51, 98, 101 142, 161, 241, 252	

Halálozások.

Balogh Ferencz (tüzér-tizedes) 223. — Bardócz Sándor minorita áldozár. az aradi vértanúk gyóntatójának halála 8. — Losonczy báró, Bánffy László (honvéd-főhadnagy) 78. — Beke István (közharcos) 9. — Benedek József (tüzértiszt) 40. — Benedek Sándor (közhonvéd) 17. — Benkhard János (honv. tiszt) 40. — Dr. Besze János (az 1848-iki nemzetőrök orsz. főparancsnoka) 222. — Bethlen Olivér gróf (honv. alezredes) 222. — Békéssy Ottó (honv. hadn.) 239. — Bodnár István (honv. százados) 239. — Boér Antal (48-iki képviselő) 250. — Bozó Manó (alezredes) 78. — Csanády Sándor (nemzetőr-százados) 143. — Csejdi Sámuel (közhonvéd) 157. — Csiky Sándor 17. — Décei Sándor (közhonvéd) 251. — Dióssy Márton (Kossuth néhai titoknoka) 52. — Dobozi Miklós (honvéd) 52. — Dóry Lajos báró (honv. százados) 25. — Felső-eőri Eöry Béla (honv. őrnagy) 223. — Fazakas István (közhonvéd) 162. — Fehér Miklós (honv. főhadn.) 223. — Ferenczi Ferencz (tüzérőrmester) 9. — Fridrik Mór (honv. hadn.) 99. — Gellért Pál (közharcos) 9. — Gyárfás Lajos (honv. százados) 88. — Gyertyánosy Ferencz (honv. főhadn.) 223. — Haller Ferencz (közhonvéd) 143. — Dr. Kisigmándi Hamary Dániel (tüzérhadnagy) 40. — Id. őrmezei Homonnay Szilárd (honv. hadn.) 239. — Irányi Dániel 1822—1892. (48-iki képvis.) 232. — Jakab András (közharcos) 9. — Jakabfi Gergely (honv. őrm.) 251. — Gidófalvi Jancsó Mihály (nemzetőr-százados) 40. — Kalocsa Balázs (huszárszázados) 40. — Király Sándor (honvéd) 52. — Kiss Gynla (nőhonvéd) 99. — Tótváradjai Kornis Károly (honv. főhadn.) 40. — Kovács György (alvadász) 88. — Técsői, tasnádi és huszti id. Kovács Sándor (honv. altiszt) 162. — Kozma Ferencz (honvédtiszt) 131. — Krasznai Mihály (közhonvéd) 162. — Kreitl József gróf (honv. százados) 52. — Pasché-Lebstück Károly Mária (honvédhuzár főhadn.) 99. — Lendvay Rezső (honv. tiszt) 131. — Lengyel Ádám (honv. vadász-százados) 9. — Dr. Lepátsek János (Bem tábornok orvosa) 40. — Ludvich György (tüzermester) 52. — Lukács Sándor (közhonv.) 131. — Lunniczter Sándor (Görgei tábori főorvosa) 17. — Dr. Magoss Károly (honv. tüzermester) 78. — Maksay Eöse Dániel (honvéd) 71. — Matavovszky Károly (honv. százados) 17. — Csikménasági Ménasági István (huszártizedes) 99. — Mészáros Lajos (honv. tizedes) 251. — Kááli Nagy Albert (honv. őrm.) 52. — Nagy Dénes (honv. főhadnagy) 9, 131. — Nagy József (közhuzár) 239. — Novitzky Ferencz (honv. emigráns) 131. — Orbán Domokos (honv. őrm.) 8. — Pap János (honvéd) 25. — Patala Károly (közhonvéd) — Emlékezés. Ambrus Józseftől. 151. — Pál Mózes (honvéd-tüzér) 71. — Pántya József (honv. őrm.) 8. — Petri László (közhonvéd) 223. — Péter János (közhonvéd) 99. — Rausz Béla (honv. főhadnagy) 40. — Sófalyi József (honv. őrm.) 8. — Szabados József (honvéd) 78. — Szabó András (közhonvéd) 239. — Dr. Szabó István (tábori törzsorvos) 152. — Körösy Szabó Sándor (tüzermester) 99. — Szathmáry József. (közharcos) 8. — Szerdahely Antal (honvéd-huzár) 88. — Sextius János (honv. altiszt) 132. — Tokody Antal (az 1848. forradalmi vértörvényszék közvadászlója) 25. — Varjas Imre (honv. főhadn.) 17, 40. — Makfalvi id. Vass Zsigmond (közhonvéd) 223. — Várady Antal (honv. altiszt) 40. — Vida József (honv. hadn.) 132. — Vig József (közhonv.) 99. — Virágh Domokos (honv. őrm.) 17. — Winkler Károly (honv. őrm.) 9. — Zalay Ferencz (honv. százados) 78. — Zsizánszky József (Vilmos-huzár) 78. lap.

Szemle.

Antal Géza levele 110. — Janku és az oláh forradalmárok 97. — V. E. Kende S. 48—49-es íratái 55. lap.

Ereklye-múzeum.

Az 1848—49. orsz. ereklye-múzeum. 73, 192. — *n.* A kolozsvári orsz. ereklye-múzeum havi gyűlése. 18, 99, 249. — A múzeum képe. 193. — *K-ó.* I—*n.* Az ereklye-múzeum II. társas összejövétele. 114. — — *n.* Harmadik társas estély. 162. — (*K.*) V. társas estély. 215. — — *ó.* Az ereklye-múzeum VIII. társas estélye. 249. — Városi segély a kolozsvári orsz. ereklye-múzeumnak. 248. — A Kolozsvártt létesített 1848—49. orsz. ereklye-múzeum. 163, 196. — A kolozsvári orsz. ereklye-múzeum gyűlése. 62. — Az ereklye-múzeum honvédképei. 42. — A kolozsvári orsz. ereklye-múzeum körei. 41. — A kolozsvári ereklye-múzeum megnyitása Kossuth születése napja ünnepén. 152, 216. — Állandó összejövételek. — Társas estélyek. 80. — A kolozsvári orsz. ereklye-múzeum jul. 15-iki társas összejövétele 152. — VI. és VII. estélye. 224, 240. lap.

A d o m á n y o k a m ú z e u m n a k.

Az 1848—49. országos ereklye-múzeumnak tett adományok felsorolása . 11, 19, 28, 41, 63, 71, 80, 111. lap.
(A további adományokat lapunk *Aranykönyv*-mellékletén nyugtáztuk.)

Arczképek és rajzok.

	Lap.		Lap.
<i>Rélyi Antos János</i> (honv. alezredes)	81	<i>Kovács Mózes</i> (honv. őrm.)	219
<i>Bíró József</i> (honvéd főhadnagy)	153	<i>Kövesdi József</i> (közhonvéd)	49
<i>Boldizsár József</i> (közhonvéd)	22	<i>Kreith Béla gróf</i> a fővárosi 48—49. ereklye-kiállítás kezdeményezője és főrendezője	189
<i>Csiszár József</i> (alvadász)	125	<i>Létay Lajos</i> (honv. főhadnagy)	115
<i>Gróf Esterházy Kálmán</i> (huszárhadnagy)	125	<i>Dr. Magoss Károly</i> (tűzmester)	219
<i>Esterházy Miguel gr.</i> (huszár-kapitány)	115	Az 1848—49. orsz. ereklye-múzeum gyűjtőkönyvecs- kéjének címképe. (Jancsó Lajos rajza)	192
<i>Ferenczy Ferencz</i> (százados)	227	<i>Münster Ede</i> (közhonvéd)	227
<i>Dr. Fialla Lajos</i> (gyalog-tizedes)	243	Népgyűlés a nemzeti múzeum előtt 1848-ban. (Egykorú rajz után.)	37
<i>Fornet Kornél</i> (honv. őrnagy)	153	<i>Perndl Ignác</i> (honv. őrm.)	115
<i>Göllner Antal</i> (utászkari főhadnagy)	22	<i>Petőfi Sándor</i> . Nemzeti dal. (Az 1848. márcz. 15-iki eredeti nyomtatvány hasonmása.)	29
<i>Gyarmathy Miklós</i> (honv. hadn.)	125	<i>Psikal Máté</i> (tűzér százados.)	49
<i>Gyarmathy Zsigmond</i> (honv. főhadn.)	125	<i>Rácz György</i> (honv. őrm.)	115
<i>Halászi János</i> (közhonvéd)	22	<i>Salamon János</i> (karmester)	22
1848/49-diki honvéd-émlék	235	<i>Sárkány Ferencz</i> (honv. hadnagy)	125
<i>Inczédy Sámuel</i> (1848—49. ezredes)	227	<i>Sárosy Gyula</i> (Bányai Julia honv. százados)	145
— — (nyug. honv. ezredes 1892-ben)	227	<i>Sebesi György</i> (közhonvéd)	227
<i>Jakab István</i> (honv. őrmester)	22	<i>Szász Lajos</i> (huszár-tizedes)	49
<i>Kalmár Antal</i> (honv. főhadn.)	153	<i>Tamási János</i> (honv. hadn.)	219
<i>Kelemen Márton</i> (altiszt)	227	<i>Teleki Sándor</i> (honv. ezredes)	95
<i>Kiss Lajos</i> (honv. százados)	125	<i>Tisza László</i> (kabinet arczképe) az I. szám II. kiad.	5
<i>Klapka György</i> (honv. tábornok)	90	<i>Tassy Végh Bertalan</i> (ezredes)	49
<i>Koleszár János</i> (közhonvéd)	115	<i>Veress Ferencz</i> (tűzmester)	243
<i>Koós Ferencz</i> (Mátyás-huszár)	243	A tizenhárom vértanu	199
<i>Kossuth Lajos</i> (koszorúzott képe és névaláírása)	1	<i>Rettegi Visky Samu</i> (örvezető)	49
— — (amerikai arczképe.) Az I. sz. II. kiad.	1	A vízaknai nagy akna és a 49-iki honvéd emlékoszlop	66
— — (1847—48-iki felvétel)	168		
— — 1849-beli felvétel	173		
— — Amerikában készült 1851-beli fénykép után	176		
— — (névaláírásával) 1892-iki felvétel	165		
— — szülőháza Monokon	181		

K é r d é s e k é s f e l e l e t e k.

Kérdések:

	Lap
A rovat megnyitása	12
1. és 2. kérdés	20
3. kérdés Székely Károlytól	28
4. „ V. E.-től	42
5. és 6. kérdés	124
7. kérdés Szemerjai Károlytól	164
8. kérdés V. E.-től	196

Feleletek:

	Lap
Az 1. kérdésre. Imreh Sándor és Müller Ferencz: a 27. (bihari) zászlóalj szervezete	42, 64
A 2. kérdésre. V. E. Kossuth „Irataim“ IV. kötetéről	20
A 3. kérdésre. Imreh Sándor: a 15. Mátyás-huszárezredről	42
A 3. kérdésre. Pataky Dániel: A Mátyás-huszár ezred tagjairól	64
A 4. kérdésre. Korn Matild: Korn Fülöp Antalról	64

S z e r k e s z t ő i ü z e n e t e k.

A lapra s a múzeumra vonatkozó közérdekű értesítések 12, 20, 28, 44, 64, 72, 100, 112, 124, 196, 224
Az 1848—89. orsz. ereklye-múzeum „Aranykönyv“-ének 1—56. lapja.

L a p - m e l l é k l e t.

Szentkatolnai Bakk Endre: Az 1848—49. szabadságharcz uradi elítélteinek és foglyainak emlékezete, 20 lap.

1848—49. TÖRTÉNELMI LAPOK.

A Kolozsvárt létesített 1848—49. orsz. ereklje-muzeum, a bácsmegeyi, brassói, budapesti, csongrádmegyei, gömörmegeyi, kolozsvári, maros-vásárhelyi, szabolcsmegyei, szentesi, tordai, torontálmegyei, török-becsei honvéd-egyletek s a kolozsvári márczius 15. állandó bizottság hivatalos közlönye.

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG:

Inczedy Sámuel nyug. ezredes elnök, mint felelős szerkesztő; Szigethy Miklós ezredes, Végh Bertalan ezredes alelnökök, Berde Mózes, Esterházy Miguel gr., Fináli Henrik dr., Gámán Zsigmond, Gyarmathy Miklós, Huszár Sándor báró, Kóváry László, Martin Lajos dr., Sárkány Ferencz, Szász Gerő, Szabó Sámuel, Tamásy János.

MUNKATÁRSAKUL

a szerkesztő bizottság és az egyletek részéről felkérettek:

Bánfi-Hunyadról: Gyarmathy Zsigmond, Gyarmathy Zsigmondné.

Brassóból: Baráczy Sándor, Koós Ferencz.

Budapestről: Benedek Elek, Bethlen Miklós id. gr., Degré Alajos, Gelich Richard, Hegedüs István dr., Helfy Ignác, Hentaller Lajos, Horváth Boldizsár, Irányi Dániel, Jakab Elek, Jókai Mór, Károlyi Gábor gr., Kreith Béla gr., Mikár Zsigmond, Pulszky Ferencz, Szász Róbert, Szinnyey József id., Tisza László, Torma Károly.

Kézdi-Vásárhelyről: Balogh Vendel dr.

Kolozsvárról: Bartha Miklós, Benel Ferencz, Csernátoni Gyula dr., Deáky Albert, Ferenczy Zoltán dr., Gyalui Farkas, Hegyesy Vilmos, Hóry Béla, Jékey Aladár, Kuzsók István, Magyar Mihály, Sebesy Samu, Veress Endre.

Maros-Vásárhelyről: Imreh Sándor.

Nagybányáról: Teleky Sándor gr.

Nyiregyházáról: Krudy Gyula.

Sepsi-Szentgyörgyről: Várkonyi Endre.

Székely-Udvarhelyről: Ugron Gábor.

Tordáról: Borbély György.

Szerkesztőség és kiadóhivatal, hová a lapot illető minden küldemény intézendő: Kolozsvárt, belmagyar-utca 47. sz.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Ára negyedévre 1 frt.

Második javított lenyomat.

TARTALOM:

Kossuth Lajos (képpel)	1
A nemzethez	2
Okmánytár:	
Felség-folyamodvány V. Ferdinándhoz	2
Tárca:	
Episod a Budavár bevételéről. K.-tól	3
Tisza László (képpel)	4
Levelezés:	
Honvédek orsz. gyűlése vidéken. Krudy Gyulától	6
Egerbegyi, gyéresi székely huszárok. Szentgyörgyi Józseftől	7
Honvédek albuma	7
Honvéd-egyletek köréből:	
Kérés tudósításokra. — Bajai honvéd-egylet. — Rikán-belői honvéd-egylet. — Torda-aranyosmegyei honvéd-egylet. — Török-becsei honvéd-egylet tudósításai	8
Halálozások:	
Aradi vértanuk gyónatójának halála. — Maros-vásárhelyi kerületből. — Torda-aranyosmegyei kerületből	8
Márczius 15. ünnepélyek:	
Felhívás márczius 15. bizottságok szervezése, szobor ügyében — A kolozsvári bizottság névsora	9
Irodalom:	
Honvéd névkönyv. — Magyarország függetlenségi harca. — 1848—49. közlemények repertoriuma. — Aradi vésznapok. — 1848—49. történelmi munkák be- küldésére felhívás	10
Honvédek arcképei az orsz. ereklye-muzeumban. — Az első arckép	10
Adományok az 1848—49. orsz. ereklye-muz.-nak	11
Különfélek:	
Köszönet. — Honvéd névkönyv. — Gábor Aron ágyui. — Bem életének megmentője. — Ereklje-kiállítás Budapestén. — Bem földabrosza	11
Kérdések és feleletek	12
Szerk. üzenetek	12

Kiadóhivatali üzenetek.

Lapunk szives terjesztőinek e helyen is hálás köszönetet mondva, tisztelettel kérjük, sziveskedjenek jó indulatukat a lap iránt a jövőben is megtartani, hogy kitűzött feladatunk megoldása teljesebb mérvben váljék lehetővé. Lapunk vidéki barátait arra is felkérjük, hogy sziveskedjenek az ottani helyi sajtóban folyóiratunk tartalmát időről-időre röviden ismertetni, hogy minél szélesebb körben vehessenek tudomást annak tartalmáról, mert csak így juthatunk olyan adatok birtokába, a melyek fontosak lehetnek s a melyek különben elvesznének.

A. H. A lap szétküldésében a kezdet nehézségeire való tekintettel lehet, hogy hibák fognak az 1. 2. számmal felmerülni. Kérünk ezekről, a hol felmerül, rövid értesítést, hogy az esetleges hibákat azonnal orvosolhassuk.

Két-három példány is' mehetett egy-egy címre az első számból, mert ugyan azokat a neveket, mint néhánynál észre vettük, mutatvány számmal való megkeresésre ajánlották a honv. egyletek, a munka társak, meg a szerk. b. tagok is külön-külön.

A címeket betűrendben csoportosítani, hogy ez kitűnjék, idő már nem volt. Azonban a kit e többszörös érdeklődés esetleg egynél több példányhoz juttat, az sziveskedjék a felesleges példányt egy olyan ismerősének átengedni, a ki a lap iránt érdeklődvén, hajlandó azt megrendelni.

Díjak lettek kitzve a honvéd egyesületek körében a szélesebb körű gyűjtés eszérs. E díjak elérésére szükséges nagyobb akciózt az idő rövidsége miatt a honvéd egyletek mint a jelentésekből megtudtuk, nem fejthették ki. Kedvezőbb időig ez függőben marad — Egyleteken kívül Fábry Ilona k. a. Tordán szerzett legtöbb hivat lapunk zászlója alá. A szerkesztő bizottság hálájá emlékeül Kossuth Lajos iratai az emigrációból című művet nyújtatta át ottani munka társa: Borbély György tanár által a lelkes honleánynak. — Azok részére, a kik márcz 5-ig legtöbb előfizetőt gyűjtének ha a 12 példányt a gyűjtés felülhaladja, a tiszteletpéldányon kívül sorrend szerint a következő még meglévő művek tüzetnek ki hét tisztelet díj: 1. díj Kossuth Lajos iratai 2. díj Klapka György. Emlékeimből. 3. díj Vargyas E. A szabadságharc története. Képes kiadás. 4. díj Kóváry László Erdély története 1848-49-ben. 5. díj Hory Béla. Nagy napok 1848-49-ben. 6. díj Riadó! Költemények 1848-49-ből. Botondtól. 7. díj Szabadság Lantja. Költemények 1848-49. függetlenségi harc idejéből. Gyűjtő-ívekkel megkeresésre bárkinek szivesen szolgál az „1848-49. Történelmi lapok“ kiadóhivatala.

Az eredmény a márcz. 15. számban fog közöltetni. Ha a pályázók száma a 20-at meghaladja, akkor a fentebbi műveken kívül a legtöbbet gyűjtő részére az 1848-49. történelmi munkákból egy értékes könyvtár állittatik össze első díj. Az aláirt nevek egy-egy leveléz lapon, az első példányok expedíálhatása czéljából naponta beküldendők. A begyült pénzt s a gyűjtőívet márcz. 5-én kérjük postára adni. A posta költség levonható a beküldött összegből. Csiky S. elnök urnak Eger Várva várjuk a kilátásba helyezett előfizetőket.

B. L. Makó. Ezt is köszönjük üdvözet!

N. S. Marosvásárhely. Köszönet, levélben többet.

K. L. Abony. Sok ily lelkes hazafit óhajtunk zászlónk alá.

D. L. Pagocsa Kérünk lapunk iránt egy kis érdeklődést. A muzeum várja azt a küldeményt

Aladi J. Török-Becse. Szép gárda élén rukkolt be, példáját bár sokan követnék. Bajtársi üdvözet!

Farkas J. Szombathely. Várjuk és kérjük.

Stodola P. Pancsova. Kérésekre a feleletet lapunk viszi,

Gál L. Domonkosfa. Önöknek üdvözet, nekünk még ne-

Pintér Gy. Keszthely. Hány bajtárs körükből.

Több levélre közelebbről.

HIRDETÉSEK.

H i r d e t é s e k,

a melyek a lap irányával nem ellenkeznek, a szerkesztő bizottság megállapodása folytán, korlátozt számban felvételnek, a lappal össze nem függő szines boríték hátsó lapjára, s esetleg külön hirdetési mellékletre.

A hirdetési díjak a következők: 1 egész ²⁴/₃₂ cm, nagyságu oldal 15 frt. Fél oldal 8 frt. Egy negyed oldal 4 frt. Egy nyolczad oldal 2 frt 50 kr.

Kizárólag az 1. 2. v. 3. szám részére feladott hirdetések-nél, miután e számok több ezer mutatvány példányban mennek szét az előfizetőkön kívül, ez árák 50%-al magasabbak. Háromszori hirdetésnél 5%, hatszorinál 10%, 12-szer feladott hirdetésnél 15%, egész évre feladott hirdetéseknel 20% engedmény.

Apró hirdetések is felvételnek. Egy szó-petit nyomással 1 1/2 kr. Aláhuzott, vastag betűkkel szedett szavak díja 3 kr. — Apró hirdetésekben kitehető a teljes cím, lakás, utca, házszám.

Az apró hirdetések díja előre befizetendő! A többi hirdetések lejáratkor, a 1/2 s egész évesek pedig évnegyedenként fizetendők. Kisebb összegek levélben postabélyegeken is beküldhetők.

HORVÁTH BOLDIZSÁR

ELSŐ ERDÉLYI CZIMBALOM KÉSZÍTŐ

Kömálalja-utca 11. sz. Kolozsvárt.

(Több kiállításon nyert kitüntetések.)

1878. Békes-Csa-
bán arany okl.

1883. Gyulán
bronz-érem.

1887. Deesen
bronz-érem.

1881. Debreczen
bronzérem és
állami jutalom-
díj.

1888. Kolozsvár
közreműködési
köszönő okmány
és jutalomdíj

Készíték mindenféle Czimbalmokat hangfogóval és a nélkül, 60 frttól feljebb tetszés szerint 300 frtig, jótállás mellett 3 évig.

Javitásokat ugy helyben, mint vidéken, a leg-szolídabb árak mellett elvállalok.

Hangfogó nélküli czimbalmokra esztergályozott láb-akat és hangfogót 20 frtért készíték.

Kérve a nagyérdemü műértő közönség becses párt-fogását ugy helyben, mint vidéken,

Kész tisztelettel

Horváth Boldizsár.

ELLENZÉK

legnagyobb és legelterjedtebb

POLITIKAI és TÁRSADALMI NAPILAP
az erdélyi részeken.

Szerkesztője *Bartha Miklós* orsz.-gyűlési képviselő

Munkatársai a politikai élet legkitűnőbb vezérférfiai. Gazdag társadalmi rovattal, kitűnő tárzarovattal, melyekben egy-egy érdekes önálló eredeti közlemény mellett a legkitűnőbb angol regények látnak napvilágot „*Amica*” *Sámi Lászlóné* jeles fordításában

Levelezői vannak az erdélyi részeken minden pontján.

Előfizetési ára évnegyedre 4 frt.

Megrendelhető Kolozsvárt
az **ELLENZÉK** kiadóhivatalában

KLIMES KÁROLY

KOCSIKÉSZÍTŐ

Kolozsvárt, kultorda-utca
Biasini szálloda mellett.

Főlvállal a legmodernebb kocsik elkészítését és javításokat.

A t. közönség becses megrendelését tisztelettel kéri

KLIMES KÁROLY,
kocsikészítő.

Ő Felsége által
arany éremkereszttel kitüntetett,

bel- és külföldi kiállításokon

elismert jó versenyképes munkáimért.

FERENCZI IGNÁCZ

KOLOZSVÁRT

Főtér 26-dik szám.

férfi-, női- és gyermek-lábbelik

saját készítményű nagy raktára.

HIRSCHFELD SÁNDOR

fűszer, csemege, tea, rum, bor, sör és ásványvíz kereskedése

KOLOZSVÁRT,

főtér, a róm. kath. plébánia házában.

Ajánlja árusan berendezett raktárát, a legjutányosabb árak pontos kiszolgálattal mellett. Nagy választék Magyar és Francia cognacból. Kapható Erdélyi kis üstön főzött különleges seprópálinka és szőlőrium, kitűnő minőségű asztali és csemege borok

LEGNAGYOBB SÖR RAKTÁR!

1 nagy palack sör valódi kőbányai 16 kr.

Udvari sör, Dreher Márcziusi sör, Bock sör, Pilseni sör, Müncheni sör, a n. é. közönség becses pártfogását kéri kiváló tisztelettel

HIRSCHFELD SÁNDOR.

Ártalmas anyagoktól teljesen ment

és
vegytisztá folyékony szénsavval
készült

SZIK (SZODA) VIZ

VALENTINI gyógyszerész

szikviz-gyárából,

Kolozsvárt, külmonostor-utca.

A szikviznek ezen legújabb gyártási módja az ipar terén a legfontosabb vívmányok egyikének tekinthető, minthogy csakis ezen gyártási mód nyújt kellő biztosítékot a n. é. fogyasztó közönségnek egy minden tekintetben kifogástalan, vegytiszta, minden idegen káros anyagtól ment szikvizet élvezhetni.

E kitűnő és legszénsavdusabb savanyúvíz a bort mindenkor csak javítja, az emésztést nagyban elősegíti, gyomor- és bélhurutoknál, undor, hányinger vagy hányás ellen, nemkülönben lázas állapotoknál fellépő szomjúság csillapítására orvosilag rendeltetik.

Vegyileg megvizsgáltatt a helybeli kir. vegykísérleti állomásnál, nemkülönben a helyi m. kir. tud. egyetem orvos-vegytani intézetben és mindkét helyen szikvizem minden tekintetben kifogástalannak találtatott

6000 üveg áll a n. érd. közönség rendelkezésére és kívánatra házhoz is szállítatik.

Kapható minden helybeli gyógyszerárban, cukrászdában, kávéházban, vendéglőben, fűszer-, csemege- és borüzletekben.

Dunky Béla és társa Kolozsvárt

órás üzlet, Hidutca 2 sz.

Dús választék

arany- ezüst férfi és női zsebórákban; valamint inga-, francia-, asztali-, fali, irodai-, szalon-, ebédlő- és ebresztő órákban

A legpontosabban szabályozva

2 évi jótállás mellett.

Elvállal mindennemű javításokat lelkiismeretes és pontos kivittel jótállás mellett

A G. Rodenstock-féle világhírű látszerészeti cikkek egyedüli főraktára u. m.

szemüvegek,

cwickerek,

rövid- és hosszunyellű

Lorgnettek.

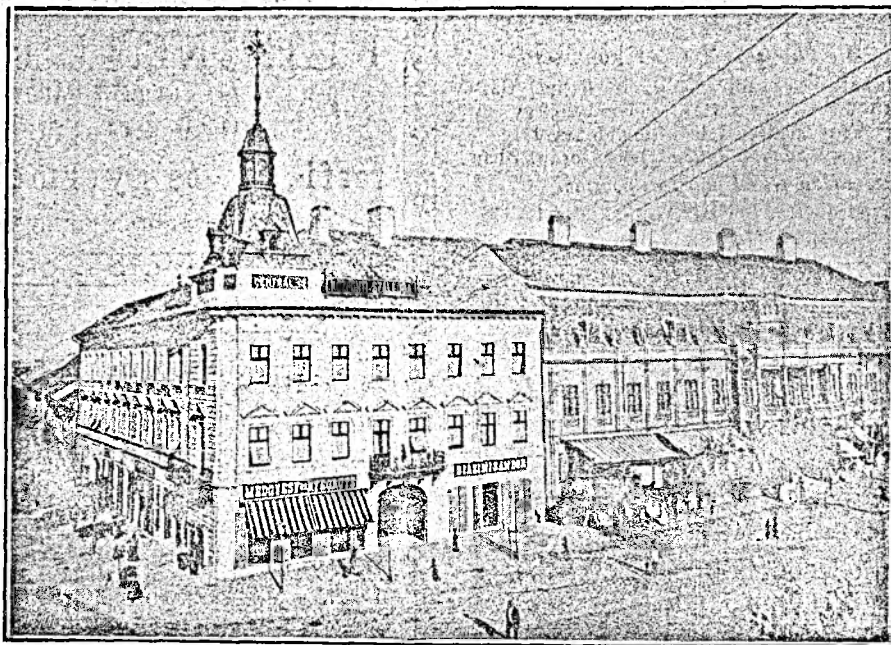
Színházi látesövek,

aneroïd időjelzők, hőmérők; ugy szintén orvosi hőmérők

jutányos áron kaphatók.

Vidéki megrendelések a legpontosabban eszközöltetnek.

Központi szálloda.

NAGY GÁBOR étterme és kávéháza. Kolozsvárt.

OLTOTT RÓZSAFÁK.

Kertészetemben minden évben 16—20 ezer darab kitünő faju és nagyon erőteljes, egy példányu rózsafák kaphatók, nagyon olcsó árért. Ár- és névjegyzéket ingyen küldök.

VIRÁG-CSOKROK

és egyéb mindennemű virágmunkák a legujabb divat szerint kitünő szakizmással állítatnak össze

BELHIDUTCZAI

VIRÁG-ÜZLETEMBEN.

Vidékre való szétküldések is mindig pontosan és biztosan történnek, éppen oly olcsó árban, mint helyben is elismerve van üzletem.

A kötészetről külön árjegyzékkel szolgálok tisztelettel

Sürgöny cím:

Farkas kertész,
Kolozsvárt.

Farkas Antal,
mű- és rózsakertész
Kolozsvárt.

Léderer Márton

mész-telep, kő- és agyagbánya, tűzálló-tégla és tetőcserép gyára.

Élesd (Biharmegye vasut, posta és távirtda állomás)

Kitünő minőségű Mész: könnyen oldható, kő és homokmentes ötszörösen szaporit s magába vesz 4 volumen homokot meszelésre kiválóan alkalmas, mert nem hámlik s hófehér marad. Alkatrészeinél fogva legjobban alkalmazható műkemence, vegyszeti, üveg és szóda gyáraknál főleg czukorgyárakban telítéshez (szaturaczió).

Tűzmentes Aggag: üveg — majolika — kályha gyárakban és vashámorokban. Ezen agyagból készitek minden formájú

Tűzmentes Téglát (Chamotte Ziegel), mely mindennemű gyári kazánok befalazására alkalmas. Körkemenczék építésénél nélkülözhetetlen.

Ajánlom továbbá **Bükk-tüzifa** raktáromat és saját gyártmányu **tető cserepeimet**. **Mészpor**, nedves, vagy mészszegény földek javítására **igen jutányos ár mellett**.

Telepeim a M. Á. V. fővonalával saját iparvasutam által van összekötvve s így bármily tömeges megrendelésnek minden időben pontosan felelhetek meg.

Kivánatra, vegyelemzéseket, ajánlásokat, mustrát avagy árjegyzéket azonnal küldök.

Kossuth Lajos.

Kossuth nevével kezdjük dolgunkat, a Kossuth képével indítjuk meg a lapot. Ő volt az, a ki a nemzetnek világot gyújtott a sötét éjszakában, a ki a szabadság, egyenlőség és testvériség zászlóját kitűzte. Lángoló betűkkel a sajtóban, varázs igékkel az életben öntudatra ébresztette, önérzetre keltette nemzetünket. Működése, melyből lángész, lelkesedés, óriási lelki erő, a hazaszeretet

ritka példája s önzetlenség sugárzik, arany szálakkal van beleszövődve felbonthatlanul nemzeti ébredésünk és önvédelmi harcunk történetébe. Nevét ragyogó betűkkel, míg nemzet él, kitörülhetlenül önmaga írta be a nemzet történet-könyvébe.

A turini remetéhez száll, midőn lapunkat megindítjuk, első gondolatunk, a népek millióival óhajtva, hogy a gondviselés őt a nemzet örömére még sokáig éltesse!

A nemzethez!

Hazánk történelmének egyik legnevezetesebb s mondhatjuk, legszebb korszakát képezik az 1848—49. események. Hazaszeretet, lelkesedés, bátorság, ész, erő, leleményesség és a legnehezebb viszonyok között való szívós kitartás sehol oly mérvben nem nyilvánult és oly szép harmoniában nem egyesült, mint nálunk. Az események között lépten-nyomon olyan részletekkel találkozunk, a melyek a csodával határosak s a melyek száraz leírásának olvasása is lelkesedést kelt és a hazaszeretet tüzeit a legfásultabb kebelben is lánggra lobbantja.

Minden művelt nemzet a történelmében korszakot alkotó nagyobb eseményeinek legapróbb részleteit is hangya-szorgalommal gyűjti össze, hogy teljes képet adhasson róla az utókornak.

Az 1848—49-iki események oly rohamosan követték egymást s azok közül, a kik hivatva voltak az eseményeket leírni, annyin hulltak el az ádáz tusákban s végül a szomorú vég után oly gyásznapok következtek, hogy ezek miatt vagy megsemmisültek a már megírott adatok, vagy pedig meg lett gátolva azok leírása.

E miatt nagyon sok olyan részlet van még, a mi élő szemtanuk emlékezetébe be van ugyan vésve, leírva azonban vagy nincsen, vagy ha itt-ott le is van írva, nincs hozzáférhetővé téve.

E lappal havonként kétszer megjelenő **képes folyóiratot** indítottunk, hogy hazánk legnevezetesebb korszakának történelmi adatait addig, a míg annak szereplői életben vannak, összegyűjtsük, a már megírottak hézagait kiegészítsük, a történelmi munkákba becsuszott tévedéseket tisztázzuk s a nagy napok eseményeinek ismeretét terjesszük, emlékét kegyelettel ápoljuk s megőrizzük.

Nemzetünk iránt való szeretet, szabadságharcunk szent emlékei iránti kegyelet, a multak történelmi adataiból merített tapasztalatokon okuló jövőbe vetett hitünk és bizalmunk ösztönöz és lelkesít a munkára.

E munkában való részvételre *tért nyitunk mindazoknak*, a kik adatokkal az események megvilágításához hozzá járulni *tudnak és készek*.

Felhívjuk a hazafias közönség, a hazafias szellemben vezetett **testületek, iskolák, intézetek és körök** figyelmét a támogatásra.

Lapunk csak úgy teljesít feladatot, ha a hazának minden pontján talál pártfogókra s ha adatait a még élő harmincezer honvéd, intéző férfiú s milliókra menő szemtanuk jegyzeteiből, tollából vagy ajakáról hiteles alakban nyeri.

Négy évtizednél több telt el a lapunk homlokára irt idők óta. *Sietniünk kell, mert sok időnk nincs hátra*. Soraink egyre ritkúlnak s a halogatással sok értékes adat *örökre sirba száll!*

A nemzet részére indítjuk a lapot s a haza fiainak nyújtjuk át pártolás végett.

A pártolástól függ feladatunk sikeres megoldása.

A szerkesztő bizottság.

Okmánytár.

Ez alatt a czim alatt az események részleteit megvilágító eredeti okmányokat közlünk.

Felség folyamodvány.

Az erdélyi részekben beállott lázadások, gyilkolások, rablások megszüntetése céljából s királyi biztos leküldése tekintetéből V. Ferdinándhoz felterjesztést intéztek az erdélyi főurak. Az eredeti aláírásokkal ellátott felség folyamodvány Péter József kolozsvári kereskedőtől került az ország ereklýe muzeum birtokába. Több általa adományozott okmány nyál ki volt állítva a budapesti ereklýe kiállításon is ez okmány, honnan a m. é. nov. havában került vissza a muzeum őrzetébe.

Az okmány szó szerinti szövege ez:

Cs. K. A. Felség. Legkegyelmesebb Urunk!

A Magyar Királyságnak, Erdély nevezet alatti része, jelenleg, ártatlanul, a legnyomasztóbb, és végpusztulással fenyegetett állapotra jutván, hív alattvalói bizodalommal folya-

modunk Felségedhez, siető segedelemért; mert különben, ez a Békés, s Felséged trónussához mindig hív ország, a felázadt nép áldozattja leszen.

Az erdélyi birtokos Nemesség, az Urbéreseknek, Felséged legkegyelmesebb megegyezésével, a legnagyobb engedményeket adván, a helyett, hogy a nép, azon jótéteményekért háládatos lett volna; különböző helyekről, s célokból felbujtogattatva, még az ősz kezdetivel fellázadt; a vármegyei tisztekhez való engedelmességet erőszakosan felmondotta; őket kerületekből elkergette; a nemesi Udvaraikra rá rontani, marháikat elrabolni, lakóházaikat, pintzégeket, gabona tartójakat, feltörni; az azokba tanáltakat, felprédálni; épületeiket, lerombolni, merészlette. Többeknek nagy gondal, és költséggel felállított hecses lovai, ménessei; melyek Felséged Armádiája számára, a legjobb lovakat adták; erőszakosan elvették.

A népnek illy zabolátlan lázadása között, a birtokos nemesség közelebbről mult October közepétől fogva, tulajdon jószágáiból ki vagyon üzve; s, a birtokosok tulajdonainak

felosztásával, elhitegetett nép, a' jóságokbeli gondviselőiket, vagy mind elüzte, vagy fogságra vitte, vagy leölte. Ugy hogy jelenleg a' birtokok, minden felvigyázat nélkül; a' rossz akarattal szabad prédájának, ki vadnak téve.

A' megyei birtokosok szünetlen panasztalnak, a' vármegyei Tiszteknek; igen a' királyi Főkörmányszékek és kértek katonai segéd lmet; előbb ugyan megadatott; de lassan lassan, azis megtagadtattott; és a' katonaság megyéinkből, kiis vonatott. Azal a' feilázott nép, még bátrabb lett. Táborokba ezerenkint szállva, az utakat elállotta; több Családot fogságba hurtzolt. és több százakat meghaladó gyilkolásokat követett el. Nem igen vagyon megyéinkbe, nemesi lak, mely ki ne raboltattott vona; és hogy ha jeleni nyomasztó állásunk, még sokáig így tart; tökéletesen semmivé fog a' birtokos nemesség, s' az által az ország tétetődni; és ezt egy általános pusztulás és éhség fogja követni, mert itt az Anarchia határtalan; és ha szintén a' katonai Főparancsnokság, a' felázott népre, két hónapi pusztításai után; Nyomatott fel szállításai által, rendre, személy, és vagyonbátorsága fenntartására inti; a' prédálásokat gyilkolás és rablások mégis mind folynak; és már már a' nép vezetői által önkényüleg kinevezetett prétorok kezdik Udvarainkat, vagyonainkat, egybeirni; s' parantsolták a' Falusi előljáróknak; hogy a' felirtakhoz, senkinek, és úgy a' tulajdonosoknak se lesz szabad nyulni; és így fekvő birtokainknak itt végső elfoglalására, meg vagyon téve az első lépés.

Valójában megfajthetetlen, hogy a' Ns. birtokosok Felséges Uralkodójokhoz mindig tántorithatatlan hívek voltak és lesznek, kik a' Népnak a' Comunisticus elvek gyökeret verve közelebbül a' Történeztet mezején szinte példátlan mennyiségű és minéműségű engedményeket adtak, Felséged megegyezése hozzájárultával ugyanazon nép által, önhibájokon kívül; ily siralmas állapotra juttanak. E honn Ns. birtokosai mint mindig, úgy mostis hívek Felségedhez, s' egybeesküvésnek, avagy Felség elleni fellépésnek, sehult legkisebb nyoma; mert az, hogy a' Comunisticus ideákkal fellázított nép ellen; midőn sor katonaság által nem védelmezett; a' törvény értelmébe felfegyverkezett Hazai sereggel,

a' telyes hatalmu Királyi Biztos rendeletei szerént fellépett; nem nézettethetődik lázadásnak; hanem csak védelemnek.

De mindezen állításainknak, panaszainknak valósága, tsakis úgy világosíthatatik fel, hogy ha Felséged, kinek főbb tzélja, alattvalóinak oltalmazása, és boldogítása, fennebbi állításainknak kinyomozását, az ország siralmas állásának megvizsgálását, s' mély sebeinek orvosoltatását méltoztatik parantsolni Ugyanazért hív alattvalói bizodalommal esedezőnk Felségednek, megtekintve állásunk naponkénti, mind többre többre terjedő siralmas voltát; méltoztasson egy telyes hatalmu Királyi Biztos, a' naponkénti rablásoknak, pusztításoknak, gyilkolásoknak, megakadályoztatásokra, a' lehető siettséggel leküldeni. S' kegyelmesen rendelkezni; hogy mindeneknek előtte Felségednek már kijelentett legkegyelmesebb akarattya szerént a' lázongó nép lefegyverkezettve; a' Törvényhatósági Tisztviselők, maguk törvényes hatóságokba, visszahelyeztetőgygyenek; s' mivel a' felázott nép, egy darabig törvényes Tisztyeinek, nem egy könnyen fog engedelmeskedni; ez okból a' megyéknek adassék elegendő mennyiségű katonaság. Másodsor Méltoztasson Felséged Hazánk mostani nyomorult állapottyának, valódi okát vizgálat alá vétetni, ugyszintén a' naponkénti határtalan rablásokat pusztításoknak, gyilkolásoknak okozoit, s' a' hibásokat, a' törvény szigoru szavai szerént büntettetni. Harmadsor. A' midőn a' mostani lázadásnak, több tsaládok lettek áldozattyai; méltoztasson Felséged azoknak hitelesen bízonyítando káraikat, az azt okozók által, megfordittatni rendelni. Megújítva alázatos esedezésünket, hodolati mély tisztelettel öröklünk Felségednek Hív alattvalói és jobbágyai:

B. Kemény Ignác, Bethlen Ádám, [d. G. Bethlen Sándor kamarás, Ifiabb Bethlen Sándor, G. Kornis Albert, Máriaffi Lajos, Kendeffy Farkas, B. Bánffi Dániel, B. Jósika Leó, B. Kemény György, B. Bornemissza Leopold, Mikes Károly, Teleki János, Tholdy Lajos, Pápai Lajos, Kendeffi Lajos, ifj. G. Bethlen Pál s. k. kamarás, G. Mikó György, Gál Sándor.

Keltezés hiányzik.

T Á R C Z A.

Epizod Budavár beveteléről.

Minden előkészület meg volt téve a vár megrohására. Létrák előkészítették, honvédek kiszemeltettek, a kiket előre küldjenek a várfalra.

Mindenik honvéd az elsővel akart a létrákra menni. A parancsnok visszavezényelte őket. Csak sorra. Lépjenek ki a sorból a bányászok. Azok a leggyakorlottabbak a falakon. — Kiléptek a már néhai Márton József, Rác János a ki Kolozsvár városát most is felkeresi minden gesztenyeéréskor s velük még vagy 12 szatmármegyei bányaavidéki.

„Ti mentek előre“, mond a parancsnok. Óvatosan, vigyázva, kémlelve és megfigyelve mindent. Ha öröket, előrsöket láttok, jelt adtok s óvatosan, észrevétlenül nyomultok teljes csendben tovább

Aztán kiosztatott a parancs. A várban semmihez

nyulni nem szabad. A ki egy gombostünyi értéket eltalajdonit, halál fia.

A honvédek megindultak; elől a felső-bányai bányászok. A többiek nyomukban. A várat bevették. Egy csapatnak az utja az alaguton túl egy ház előtt vezetett el. Az ajtók nyitva voltak. Benn a szobában két szál gyeritya mellett imadkozott egy összetöpörödött öreg asszony. Nem tudta mily sors vár reá, készen akart lenni a lelki dolgokkal

Előtte egy másik asztalon garmadában hevert a sok arany pénz. A hányszor egy honvéd elhaladtában bepillantott, az asszony felnézett az imakönyvből, rámutatott az aranyakra intvén, hogy vegyen magának belőle. A honvédek megnézték s tovább haladtak.

Az utócsapattal jött egy cigány. Kéjes remegés fogta el, midőn a csillogó pénzeket, a miket eddig csak képzeletben ismert, meglátta. Nem tudott ellent állni a

vágnak, hisz oly biztatóan intett az öreg asszony, hogy jöjjön, — vegyen belőle.

Szeme káprázott; az ércz büvölete vonta. Belépett. Belemarkolt a finoman csörgő pénzbe. Akkor eszébe jutott a parancs. — Megrázkódott. Azután kalkulálni kezdett. Ejh, gondolta, ha egy marékkal veszek el, nem veszem hasznát, mert főbe lőnek érte. Ha azonban csak kettőt veszek el, kettőt emlékül, ha feljelentenek is, nem lőnek főbe érte, hisz marad ott még annyi, hogy egy tized részét sem győzi az a vén asszony életében elkölteni. És két aranyat a zsebébe csusztatott. Az öreg asszony hálásan pillantott rá, hogy ajándékát nem vetette meg.

De a cigány rosszul számított. Jelentést tettek Görgeinek s Görgei nyomban főbe lövette. Ez volt az egyetlen bűnös, a ki a vár bevételénél a parancsot áthágta. Ez is meglakolt életével.

A honvédek sajnálták, mert derék, eleven, vigi volt. Dehát ilyen volt a katona-regula.

K.

Tisza László.

1848—49. honvéd-százados, a honv. egyletek orsz. közp. elnöke, országgyűlési képviselő.

A honvéd-egyletek országos közp. szövetségének kiváló elnökét mutatjuk be első sorban képből és írásban. Élete, tettei és működése, elfoglalt s gondos odaadással betöltött állása egyaránt indokolják ezt. Élettörténete szabadságharcunk történetének több véres epizódjával van szorosán egybeforva. A moóri hős életrajzát rövid, tömör vázlatban itt adjuk:

Borosjenői Tisza Lajosnak és széki gróf Teleki Juliánnának legidősebb fia 1829-ik évi június 27-ik napján született Biharmegyében Nagy-Váradon.

Ifjúkori tanulmányait otthon végezte, kitűnő vizsgáit részint a debreczeni ev. ref. kollegiumban, részint a budapesti tudomány-egyetemen tette le.

Szülei szintugy, mint nevelője azokhoz tartoztak, kik már akkor átértették, hogy a szellemi erő művelése mellett a test gyakorlása, ügyesítése s edzése is elkerülhetlenül szükséges s így Tisza László már igen fiatal korában kitűnő tornász, vívó, úszó, tánczos, lovas és lövészé nevelődén, egyesítette mindazokat a tulajdonokat, előnyöket, melyek feltételeiül szolgálnak úgy az ifjú, mint a férfi-korban a kiválóbb pályának és szereplésnek, milyen nekie jutott.

Husz éves korát el sem érve, 1848. márcz.-ban mint királyi ítélő-táblai jurátus, a budapesti nemzetőrségbe lépett és gróf Almásy György századába osztatott be hadnagyi minőségben s e véderő tökéletesebb szervezése alkalmával a fővárosi gyalog nemzetőrség segédtisztjévé választatott s egyúttal főhadnagyi rangot nyert, polgári minőségül Klauzál Gábor alatt a földmívelési miniszteriumban mint segédfogalmazó tett szolgálatot.

István főhercegnek nádori körútjában magára

vonta figyelmét az ambiciozus és tehetséges ifjú s a Nádor huszárokhoz hadapróddá nevezte ki s el is ment Prágába ezredéhez, de miután látta, hogy ennek az ezrednek bár előbből már elrendelve volt, hazajövele nem volt remélhető, ezredese engedelméből atyja s Kálmán és Lajos fivéréivel pár heti útra Németországba ment. Ez idő alatt történt, hogy István főherceg hazánkat elhagyta.

Utjáról atyjával hazatérve, a Parendorf alatt a császári haderővel szemben táborban állott Miklós orosz czár nevét viselte 9-ik huszár-ezredbe lépett mint közlegény. Csakhamar hadnagygyá léptettetett elő s mint ilyen Perczel Mór tábornok seregébe, Gáspár András említett ezredbeli ezredes és dandárparancsnok mellé rendeltetett s ott azonnal a segédtiszt minőségbeni alkalmaztatással lett kitüntette. E minőségben részt vett Perczel tábornok styriai hadjáratának minden műveletében, míg a hazai viszonyok s a hadsereg feladatának napról-napra komorabbá változtával e hadsereg is visszavonulni rendeltetvén, 1848. december 30-án hazánk ez

Tisza László.

időbeli hadi történelmének eléggé emlékezetes lapját képező, Moór alatt vívott csatában 17 vágásból eredt 35 sebbel terhelt a küzdőterén maradt.

Nem egyszer olvashattuk, nagy hadjáratok eseteiben megtörténik, hogy az emberi nehéz sors még az ellenség szívében is részvétet gerjeszt, Tisza Lászlót is, miután a jó szomszéd horvátok Jellasich táborából a dermesztő, 18 foknyi hidegben az ingig mindenből kivetkeztették, kezeiről még a rongyos keztyűjét is lehúzták, császári hadseregbeli tisztnek csakhamar felszedették s a városba biztos helyre vitették a fiatal hőst.

Hazánk oly gazdag a közel 1000 éves fennállásáért átszenvedett küzdelmében meg-megújult új s ismét új és szebbnél-szebb, áldozattól sem ment hős tetteiben, 1848—49-ki küzdelme is így-amugy le van írva; engedje meg mégis jóságosan olvasóm, ha mint emez események csekély részese, visszamerengve, hűledező emlékezetemből e napról valami keveset elmondhassak.

Perczel tábornok fővezéri rendeletnél fogva visz-

szavonulóban volt Styriából s eljutott vala Moórig, csak kínos megerőltetéssel birt volna seregével télenül az ellenség orra előtt állomásról-állomásra menetelni a nélkül, hogy vele meg ne mérközzék. Törzskara — bár nem könnyen — reá birta volt, hogy a felsőbb parancsnak engedve, Moórnál ne álljon meg, hanem Csányi László, az örökre felejthetlén emlékü hazafi egyetértésre intő levelei szerint is gyors menetekben a fősereggel egyesülni iparkodják, ki is volt adva a parancsolat a tovább-vonulásra Buda felé, az ágyuk lovait kezdték is már befogni, mikor Schulcz főhadnagy, mint futár érkezve Moórra, hozta a tábornokhoz Kossuth Lajos ama végzetes rendelkezését, mely körülbelől ennyiből állott: „Moór oly fontos strategiai pont, hogy azt ütközet nélkül feladni nem szabad.“

Rögtön összeült a haditanács; de hasztalan figyelmeztette az, hogy Görgei visszavonuló serege mellett lehetetlen Moór alatt dicsőséget aratni, hasztalan figyelmeztette ez előreláthatólag bekövetkezhető széthullási veszedelemre, a tábornok Miklós ezredes fivére által is ösztönözve, a további visszavonulásra többé reá birható nem volt s még a haditanácsból rendeletforma felhívás ment Horváth János Miklós-husár ezredbeli őrnagyhoz, ki osztályával s egy zászlóalj honvéddel, meg egy üteg ágyuval Bodajkon, egy órai távolságban állott, hogy Moór alá siessen s az ágyuival és huszáraival ott is termett.

Itt Tisza Lászlónak a styriai hadjáratban már kitűnt mozgékonyasága s ébersége jutott megint előtérbe, neki jutván a feladat a reggeli homályban felállítani br. Messzéná István vezénylete alatt a még csak meg sem szemlélt (recognoscalt) terepen néhány századból, néhány ágyuval az első csatavonalat úgy, a hogy lehetett és megnyitni a csatárlánczot. Visszatérve a városba, ennek megtörténtét a tábornoknak jelenté, a kis hadsereg is gyorsan állást foglalt s a csata az egész vonalon egyszerre megindult és Tisza László annak egész folyama alatt segéd- és nyargoncztiszt szolgálatokat teljesített, mi közben Gáspár ezredes látván a közel szemben álló dombon 3 császári vértés osztályt felállódní, Tiszát küldte a már a második csatavonalba érkezett Horváth őrnagyhoz, hogy huszárai s ágyuival a Perczel hadserege szélső balszárnyát képező egy század császár-huszárok mellé állódjék, miután feltehető sem lehetett, hogy az egy század a vértések rohamát kiállhassa.

Tisza László Horváth őrnagyot a perczen ott nem érvén, a szóbeli rendeletet br. Luzsinszky Sándor századosnak adta át s midőn onnan visszatérő, jelentését tette volna az ezredesnél, az ezredest már nem találta tehát nyargoncztisztját bizta meg a jelentéssel, maga pedig — mi éppen nem tartozott sem segéd-tiszt, sem nyargoncztiszt teendőihez — buzditó kiálltással a császár-huszárok jobbszárnyán a vértések közé vágott. Ez reá nézve végzetessé lett, mert a császár-huszárok a túlérő előtt hamar megfordultak és Tisza László, Frank Károly és Kohn Béla hadnagyokkal a vértések zöme közé jutottak, összevagdaltattak; utóbb nevezett sebeiben

el is vérzett, míg Tisza László folytonos szitkok és Kossuth-hund czimezés és rugdosások között a sebkötöző helyre kísértetett, hol tátongó sebei úgy a hogy első segélyt nyervén és szerencsére gr. Nugent százados előbbi ismerőse s barátja által felismerve s oltalmába véve a városba szállítottatt, a hol az első pár napon át egy zsidó polgár házában, majd azután az uradalmi cseléd-kórházban nyert ápolást, míg páratlan jó anyja s gondos orvosának négy heti kezelése után hg. Windischgrätz engedelmevel, mint hadi fogoly, különben pedig örökre harczképtelen állapotban a fővárosba, a szülői házba szállítottattott.

És itt érte az a sajtáságos szerencse, hogy a császári hadsereg részéről a foglyoknak nyújtott fizetést, atyja óhajának megfelelően, el nem fogadván, midőn a császári hadsereg Budavárának ostromzárolásához Pestről Budára vonult, azon váratlan körülménynek, hogy a fizetési névlajstromokon rajta nem lévén, köszönhette, hogy a többi fogoly-honvédtiszttel tovább nem hurczoltattott, vagyis hogy Pesten felejtették.

Ott érte, s élte át, mint még orvosi ápolás alatt álló súlyos sebesült Pest városának bombáztatását és történt véle az, hogy málhájában tépte szét a szét pattant kartácsgolyónak egy darabja huszáratilláját, s ott érte Budavárának dicsőséges bevételét is.

Ennek megtörténte után azonnal Debreczenbe utazott a magyar kormányshék helyére, hogy mint katonai szolgálatra képtelen — fájó szívvel — lemondását beadja; lemondását azonban Klapka György, akkori helyettes hadügyminiszter felmutatva Görgei Árthurnak a rendelkezését, mely szerint az érdemes katona rangjának megfelelő illetményekkel, a hadügyminiszteriumban elnöki titkári minőségben volt alkalmazandó, el nem fogadta, s a derék Miklós huszárezred tisztikara is, életben létéről értesülve, őt mint vitéz tagját, a létszámában nyilván tartván, kapitányi rangban végezte be honvédpályáját.

Balassa tanár mint későbbi orvos tanácsára a nagyváradi Püspök-fürdőket kellvén használnia; a világosi katasztopha ott érte őt; 1849 késő őszén azonban, mikorra meggyógyult Pesten Machis tábornoknál ugyanaz napon, mikor gróf Bethlen József, br. Podmaniczky Frigyes lettek besorozva, vett utasításra jelentkezett katonai sorozási bizottság elé állítottott, de „real invalid“ címmel elbocsátattott, mert fején levő, mai napig is látható sebein kívül mindkét keze kardvágásoktól akkor még úgyszólván, béna volt.

Az így kiszolgált huszár-kapitány 1850 őszén, egy évre, a berlini egyetemre ment jogot tanulni, majd tanulmányi utat tett Német, Frank, Angol-honban, Hollandiában és Belgiumban. 1852. év tavaszán hazajöve, megnősült. Életét munkásságát ezután, — beköltözve Erdélybe, — a csüggedők biztatásának, a hazafiui remény s önbizalom fenntartásának, a társadalmi munkásság és gazdasági előmenetel fejlesztésének s a felvilágosodás terjesztésének — a mennyiben akkor lehetett, — az irodalomnk is szentelte világi s egyházi téren egyaránt egészen 1861-ik évig, a midőn legfőbb feladatának tekintvén Erdély „Unio“-

ügyét előmozdítani, azt őszinte lelkesedéssel és lankadást nem ismerő buzgalommal szolgálta, annak egyik apostola volt.

Politikai működésének küzdelme, s diadalainak méltatása nem e lapok hasábjaira való, s csak annyit jegyzünk meg róla, hogy megnyilván a hazai parlamentarizmus élet, előbb a balközépnek, s a fuzio után a szabadelvű pártnak tántoríthatatlanul munkás tagja, a legelső kezdettől fogva minden országgyűlésen részt vett, s mint nem egy ízben több szakszervezetnek tagja — állandó elnöke volt a képviselőházi véderő bizottságnak, s mint ilyen többször tegja a delegationak is

Elnöke volt Tisza László 1861-ben a tordamegyei, s tiszteletbeli elnöke a Biharmegyei honvédség-egylet bizottságnak, több éven át mint országgyűlési képviselő tagja volt Budapesten az országos központi honvéd-bizottságnak, míg a torzsalkodás több kérdés felett pld.: a honvédménház hováépítése körül az önérdék szolgálatában kifejlődött, abból többet magával kilépett.

A 1883-ik évi országos honvéd-gyűlés forduló pontot képezvén a hazafias szép ügyben, mintegy varázsvessző-ütéssel átalakult. Az 1848-49-es honvédek megünvén a fővárosban a babérkoszorus nevükkel folyó, mesterségesen készített játékot, a tabulá-rás-a-t csináltak az éveken át fonódott eszközlődésben. Új — vagy helyesebben mondva, újból előkezdett, régismert embereikből alkottak maguknak központi bizottságot, mely az indítványozó szavaival élve: nem csak hivatva, de képesítve is legyen az ügyet úgy felfelé mint lefelé képviselni. Puskaporszagolt, tekintélyes polgári állásban kivált egykori honvédek választattak be, s élére Tisza László a moóri csata egyik élő emléke kéretett fel elnökül.

Tisza László érezte a feladatnak a nehézségeit, de érezte felelősségét a visszautasításnak is, s érezte bizonyára még inkább az emlékezetes 1848-49-ki országos felbuzdulásnak a Magyarhazára örökre alapot vető hivatását, engedett honvédbajtársai megtisztelő meghívásának, eleget tett a tiszta de egyszersmind terhes meghívásnak, elfogadta szeretett, s őt szerető bajnoktársai között az elnökséget. Új korszak indult meg e hazafias visszaható ügyben e választás által. S ha azóta az 1848/49-es honvédnép tisztábban áll, a napontai hírlapi felszólalások tárgya lenni megszűnt. Magyarországnak még bukásában is dicsőséges harcosainak összetartozási érzete, a kölcsönös bajtársi bizodalom és szeretet, a támogatásra utalt honvédtársak érdeke körüli önzetlen buzgólkodás, a hazafias kormányfővel feltétlenül szükséges jóegyetértés, s az egészségesebb mederbe jutott honvédség-egylet a közélet fogalmában emelkedtek, szóval az örökké emlékezetes érdekbeli honvédek ügye az általános hazafiai tisztelet polczára jutott; az annak vezetése s kezelésére meghívott és vállalkozott új, közel immár egy évtizeden át működő központi bizottság élén Tisza László fáradhatatlan és lankadatlan buzgósága, munkássága, szilárdan kitartó higgadt vezetésének kell tulajdonítani a főérdemet már azért is, mert akkor vállalkozott ezen lehetőleg elrontott, s a végső súlyedés örökre elsodró örvénye szélén állott,

különben oly magasztos, és némely irányból éppen azért káján szemmel nézett magasztos ügynek az azt megillető utjára való visszavezetésére, mikoron rég a jobbjai is csak bizonyos fájdalmas gunyorossággal szólottak vagy emlékeztek meg róla.

Tisza Lászlónak az e végső sorokban ecsetelt érdemét előbbi évek hosszú során át szerzett érdemeinek koronájául midőn szerény erőnk szerint méltányolva, azok feljegyzésének lapjaink megindulása első hasábjain helyt nyitunk, hazafiai megtisztelő kötelességet hiszünk teljesíteni, köszönetet mondva a magát megnevezni nem akaró huszárcapitány bajtársnak, ki szintén Moór óta hordva homlokán a teljesített hazafiai kötelesség nyomait, e jegyzeteit lapunknak megküldeni szives volt.

Levelezés.

Honvédek orsz. gyűlése vidéken.

(Egy szép indítvány).

Krudy Gyula. 48—49. honvéd százados, a szabolcs-megyei honvéd-egylet elnöke azt a szép indítványt tette, hogy ne rendeztessenek ezentúl a központban az orsz. honvéd-gyűlések, hanem felváltva a vidék egyes városaiban tartassanak évről-évre. Indítványát közölte a kolozsvári honvéd-egylet elnökségével is. Levelét, melyből a hazaszeretet melege sugárik, szó szerint itt közöljük:

Tisztelt Társ-Elnökség, kedves bajtársam!

Tekintettel arra, hogy a legközelebb Budapesten tartott országos honvéd-gyűlésünk alkalmával, előtanácskozásunk helyiségét is, már csak pénzért lehetett a Hungária szállodában megszerezni; tekintettel továbbá arra, hogy az ily alkalmakkor rendezni szokott ismerkedési ebédek- és estélyeknél — tisztelet a kivételnek — a Budapesten lakó bajtársaink legnagyobb része — tájdalom — távol maradásával szokott tündökölni, holott minden egyes bajtársnak kell, hogy a legnagyobb örömét az képezze, hogy az élet alkonyán azokat, kikkel a hazáért és annak szabadságáért a harctéren közösen harczolt, színről-szinre láthassa és egymást bajtársi meleg kézzszorítással üdvözölhesse; elhatároztam, hogy a legközelebb összehívandó orsz. honvéd-gyűlésünkhöz oly értelmű indítványt fogok benyújtani, hogy jövőre, az alapszabályszerűleg évente megtartani rendelt orsz. honvéd-gyűléseink vándor-gyűlésekre osztva, minden évben más nagyobb városokban tartassanak meg és pedig első sorban hazánk második fővárosában Kolozsvárt.

Ezen indítványom megtételét, eltekintve a fent jelzett elszomorító tényektől, a hazafias kötelesség érzete is parancsolja, a mennyiben fájdalmasan esik konstatálni, hogy hazánkban ez időszertint a közügyek iránti közönyösség oly mérvben kezd terjedni, hogy ma-holnap a mult dicső korszakokban nyilvánult azon általános hazafiai lángoló szeretet és lelkesedés, mely kedves hazánkat és annak alkotmányos szabadságát ezer évig e maroknyi magyar faj tulajdonául megtartani képes volt, a jelen — anyagi kor — fiatal nemzedékének kebeléből immár kihalni készül.

Az orsz. honvéd-gyűlésekre ez időszertint még özszejönni szokott 1848—49. agg harcosok látványossága, kiket a közönség, mint ama dicső s hazafias kornak még élő harcos tanuit fogja maga előtt láthatni, fel fogja ébreszteni kebelében a hazafias érdeklődést és figyelmeztető jelként fog előtte állani: hogy miként kell a hazát szeretni és szükség esetén érette életet is áldozni!

Mint hogy pedig életünk alkonyán már egy év is számot tesz, mert ez idő alatt sokan elhullnak sorainkból, nem szabad azt elvesztegetni.

Ennélfogva a tisztelt Társ-Elnökséget, kedves bajtársamat az iránt kérem fel:

Sziveskedjék e hazafias indítványomat most már magáévá tenni és ragadja meg a vezetése alatt álló honvéd-egylet részéről a sürgős kezdeményezést, tegye meg **sürgösen** ez irányban indítványát és kérelmezzen az orsz. honvéd-egyletek központi bizottságánál az iránt, hogy már az 1892-ik évben összehívandó országos honvéd-gyűlést **Kolozsvárra** hívja össze; egyidejűleg erről az összes honvéd-egyleteket is körlevélileg pártolás céljából értesitse; azoknak tagjai — nem lévén a zónarendszer mellett anyagilag sem terhelve — hazafias örömmel fogják azt támogatni.

A midőn pedig bajtársi elhatározásukról, magam mihez tartása tekintetéből becses értesítésöket részemre megküldeni kérelmezem: hazafias üdvözléssel és bajtársi meleg kézsorítással maradtam a tisztelt Társ-Elnökségnek Nyiregyházán, 1891. évi december hó 27-én, hű bajtársa:

Krudy Gyula,

1848—49. honvéd százados,
a szabolicsmegyei honvéd-egylet elnöke.

A kolozsvári honvéd-egylet elnöksége örömmel fogadta ezt az indítványt és kijelentette a maga részéről annak meleg pártolását. Ajánlotta egyúttal, hogy a központ előtt ez iránti indítványát maga a szabolicsmegyei honvéd-egylet elnöke tegye meg, mert csak ennek elfogadása után tehet Kolozsvár ajánlatot arra, hogy a közelebbi gyűlés falai között tartassék meg.

Az indítvány mind a honvédekre nézve, mind pedig a hazaszeretet és nemzeti eszmék élesztése és ápolása szempontjából országos érdekű; szükséges, hogy nyilatkozzanak felette az ország összes honvéd-egyletei. A rövidre szabott, tárgyilagos véleményeket készséggel fogjuk ismertetni.

Egerbegyi, gyéresi székely huszárok.

A honvéd névkönyvből az erdélyi hadtest legvitézebb katonáinak egyik csapata a II. székely huszár-ezred II. őrnagy I-ső század I-ső szakaszbeli egerbegyi és gyéresi huszárok kihagyattak.

A szabadságharcz e bajnokai az ármány minden csalogatásait megvetve, mind többnyire családapák, saját vagyonukkal, lovaikkal és szerelvényeikkel szolgálták a hazát és keltek védelmére az annyifelől megtámadott alkotmány és népjogi szabadságnak. Ezek közül még életben van 13, — szerencsétlen szám. ennyien voltak a dicső aradi vértanuk is — de ezekről el lehet mondani, hogy az 1848—49-nek élő martyrjai.

A székely huszárokat az osztrákokhoz átment Szuini jól ismerte, mint a hol azelőtt szolgált, a szabadságharczból pedig onnan, hogy több versen jól elpáholták,

és oláhhuszárjaival megfutamtították. Az egerbegyi és gyéresi székely huszárokat a gyászos fegyverletétel után mind összefogatta, besoroztatta és Galicziába kivitte ezen családos huszárokat.

A nő férj. a gyermekek apa nélkül maradtak pénz és anyagi segély nélkül.

A magyar bankjegyeket — az ily módon árvaságra jutott szegény nők és gyermekektől mind beszedette az önkényuralom. — Igy mentek tönkre az azelőtti jómódu huszár családok — Mikor 1853-ban a rég szolgált székely huszárokat Szuini császári ezredes elbocsátotta és haza érkeztek, képzelni lehet, de leírni nem, azok érzelmét, meglátva a nyomor tanyáját, ott, a hol azelőtt a család boldogsága honolt. Sokan sinlik ezt még ma is az élők közül és azon huszárok özvegyei, kik még nyomorogva életben vannak, ne féljenek, hisz a szerencsének ugy is vége lesz, kevés időnk van még hátra, ezen „Mindent megnyertek“, boldogok hazájában, mi is boldogok fogunk lenni, majd tán minél előbb ott a néma föld öleiben, a hol megszünik minden visszaemlékezés meg ennek fájó érzete és minden szenvedés, hogy a jelenlegi „alkotmányos ország“, mi módon váltotta be azt, a mit az 1848. beli ország és annak törvényhozása törvénnyel ígért azoknak a katonáknak, kik a császáriaknál szolgáltak és a haza jogát védelmezték

A honvéd-névkönyv olvasásával, a mi már azelőtt lelkesen volt — csak feleléstetett s némává nem lehettem a mint az 1848—49. nagy események — noha személyemet illetőleg igénytelen — harcososa, a valóságos katonák és honvédek ily szembeötöl ignorálása miatt.

Gyéres, 1892. január.

Szentgyörgyi József

1848—49-beli 1-ső osztályu huszár százados.

Honvédek albuma.

E czim alatt szándékunkban van a honvédek nagy részének az arczképeit, a szerint, a mint terünk és anyagi viszonyaink engedni fogják, képben és írásban bemutatni.

Egy-egy oldalon tizenöt—husz képet is bemutatunk s a következő oldalon mindenik képhez rövid szöveget fogunk adni. A képek kiadásánál nem azt fogjuk nézni, hogy ki volt nagyobb, hogy a szerint sorakoztassuk, hanem a mint veszszük a képeket a honvéd-egyletektől, a szerint fogjuk a fenforgó körülmények számba-vételével közölni. Mert sokat mérlegelni és sorakoztatni idő nem igen van. Természetesen ez nem fogja kizárni azt, hogy a ki az egyik számban többek társaságában bemutatattik, pár hónap mulva külön be ne legyen mutatva s működése. melylyel nagyobb mértékben folyt be az események fejlődésére, a maga helyén kellőképen méltatva ne legyen. Egyik közelebbi számuukban már meg fogjuk kezdeni ennek a rovatnak a vezetését egy csoportkép bemutatásával.

Honvéd-egyletek köréből.

A honvéd-egyletek intézői felkéretnek, hogy kerületükben a nevezetes eseményekről, figyelmet érdemlő mozzanatokról bár egy-egy levelező lapon nyomban értesíteni sziveskedjenek. A halálozásokról kérünk e lapunkban látható formában értesítést. a honvédek elhunytáról nyomtatott gyászjelentéseket pedig kérjük az „1848—49. orsz. ereklye-muzeum Kolozsvárt” czim alatt gyűjtés és megőrzés végett esetről-esetre beküldeni.

A bajai honvéd-egylet, mely 1867-ik évben alakult, ma már nem számlál több tagot 79-nel; noha akkor a 300-at jóval is meghaladta, anyagi viszonyai az egyletnek igen ziláltak; mégis a sok kéregetés, tánczvizalmak és kisorsolások által mintegy 1500 frtot gyűjtött össze magának; a mely összegből az egylet tagjait elhalálozás esetében saját költségén temetteti el; ily esetekben a még életben levő honvédek egyenruhában saját zászlójuk alatt vonulnak ki a végtisztelet megadására. Segélyez egyeseket a legvégső nyomorban pénzzel úgy nem különben betegség esetén a gyógyszer és az orvost is az egylet pénztára fedezi. Kossuth Lajos nagy hazánkfia név előestéjén úgy márczius 15-én, gyűlés tartatik az egyleti elnök lakásán, úgy az aradi vértanúink emlékére gyász istentiszteletet tart egyletünk minden évben. Minden évben egyszer tart rendes közgyűlést, ez évben is megtartotta folyó-hó 10-én, melyben a pénztár vizsgálatot meg, hol a kiadás 131 frt 81 krban állapított meg. A választások egyhangulag történtek: Taub József elnök, Tury János alelnök, Koch Jakab pénztárnok, Gardalits Lajos tb. tag és jegyző, Fierst (Herczegy) István aljegyző és dr. Bernhart Ernő egyleti orvos. A választmány 9 tagból áll. Egyletünk kebelébe tartoznak a következő községek: Madaras, Jankovátz, Monostor és Baracska; hol szintén vannak még életben honvéd bajtársak. Halálozások ez évben 5 volt a legutolsó január hó 15-én. Kövecsy Károly közvitéz, ki a 3-ik huszár ezredben szolgált 65 éves; a megboldogult az utolsó napig mint szegény lakatos tengette életét; a 48/49-es hadjáratban egész a fegyver letételig szolgált. Budapesten gr. Batthyányival együtt volt elfogva, miről kezeink között levő cs és kir. elbocsátó levél tanuskodik; özvegy nejét és 2 nagykoru gyermekét hagyta maga után. Az egyleti tagok már a legnagyobb részben nyugdíjban részesítették, a többiek kérvénye is az országos honvéd-segélyző egyletnek felküldetett.

A Rikán belőli honvéd-egylet kebelében, mint dr. Balogh Vendel ügyvéd, munkatársunk Kézdi-Vásárhelyről jelenti, a legutolsó évnegyedben egy 48-as sem hunyt el. Különben már nagyon kevesen vannak a szabadságharcz véres csatáiban Bem apó alatt a tűzben mindig előre rohant székely bajtársak közül. A halál dus aratást tett a megelőző években. El még egy 80 éves Turócz Mózés névü férfi, ki Gábor Áron vezetése alatt mint géplakatos az ágyukat öntötte. Az öreg elnöke most is az 1848-as függetlenségi pártnak. A honvéd egylet több igen becses ereklyét küldött fel a budapesti kiállításra, melyet most a Kolozsvárt létesített orsz. ereklye muzeumnak fognak adományozni.

A „torda-aranyosmegyei honvédegyesület” 1867-ben augusztusban alakult meg, mint ottani munkatársunk írja, őrnagy Szigethy Miklós elnökletével s közhonvéd Nagy Imre (ügyvéd) jegyzővel. Azután Puhl Ignác őrnagy volt vezető. Ez elhalván, most a 79 éves őrnagy Szabó Lajos (ügyvéd) derék katonája a nemzeti eszméknek az elnöke és Jakab Gergely Torda városi főkapitány a jegyző. — Az egyletet az országos központi honvéd bizottságban képviseli Borszéki Soma tüzmeszter, most nyug. miniszteri osztálytanácsos.

A török-becei honvéd-egylet szerencsés egylet, mint Aladi István, a honvéd-egylet derék elnöke lapunknak jelenti. Kebelében több év óta nem fordult elő halálozás. Tagjai oly rendületlenül néznek farkas szemet a halállal is, mint hajdan a muszkákkal, osztrákokkal, horvátokkal stb. A halál nem meri soraikat megbolygatni. Óhajtuk, hogy a nagy kaszással ez a békés fegyver szünet legalább is még vagy 50 évig tartson.

Halálozások.

Az aradi vértanuk gyóntatójának halála.

A kolozsvári katolikus egyháznak gyásza van; egy közszeretben élt agg lelkész: Bardócz Sándor minorita áldozár; a Szent-Péteri templom lelkésze hunyt el. Bardócz a nemzetünk életében egyik legszomorubb gyászesetnek, az aradi vértanuk kivégeztetésének volt köztünk élő tanuja. A vértanukat ő gyóntatta meg, ő látta el utolsó lelki vigasszal, a midőn azok indultak a vesztőhely felé. Haláláról a Szent-Erzsébet aggház adott ki gyászjelentést és az így szól:

A Szent-Erzsébet aggház szomoruan jelenti, hogy huszonöt éven át volt szeretett lelkésze

BARDÓCZ SÁNDOR

minorita-áldozár

folyó évi január hó 3-án reggeli 7 $\frac{1}{2}$ óraker, életének 76-ik, pap-sága 50-ik évében, a haldoklók szentségeinek áhitatos felvételével, véglgyengülés következtében, hosszas szenvedés után egy szebb és boldogabb hazába költözött.

A megboldogultnak földi maradványai ugyane hó 5-én délelőtt 9 óraker fognak a római katolikus egyház szertartása szerint külmagyar-utca 80-ik számú háztól a közös sirkertbe kikisértetni és az örök nyugalomnak átadatni.

Mely végtisztelettelre az ismerősök szomoruan meghivatnak. Az örökös világosság fényeskedjék neki!

Az elhunytat Biró Béla kanonok fényes segédlettel, a hivek nagy számának részvéte mellett kíserte sirjáig.

A maros-vásárhelyi kerületből:

1. *Sófalvi József*, derék és hirneves ácspllér; szolgált 1848—49-ben, mint honv. őrmester. Meghalt 1891. apr. 24-én, 61 éves korában M.-Vásárhelyt.

2. *Orbán Domokos*, kir. törvényszéki igtató; szolgált 1848—49-ben, mint honv. őrmester. Meghalt 1891. május 18-án, 59 éves korában M.-Vásárhelyt.

3. *Szathmáry József*, asztalos-mester és butor-gyáros; szolgált 1848—49-ben, mint közharczos. Meghalt 1891. jun. 21-én, 60 éves korában M.-Vásárhelyt.

4. *Pántya József*, hirneves ácspllér; szolgált 1848—49-ben, mint honvéd őrmester. Meghalt 1891. szept. 22-én, 64 éves korában M.-Vásárhelyt.

5. *Winkler Károly*, hagymás-bodoni birtokos; szolgált 1848—49-ben a dicső 11-ik honvéd zászlóaljban, mint őrmester; a piskii-hidnál lefolyt véres csatában sebeket kapott, de véres sebei daczára is harczolt egész estig. Meghalt 1891. október 2-án, 65 éves korában M.-Vásárhelyt.

6. *Gellért Pál*, pókai nyugalmazott körjegyző; szolgált 1848—49-ben, mint közharcos. Meghalt 1891. okt. 2-án, 63 éves korában M.-Vásárhelyt.

7. *Ferenczi Ferencz*, birtokos; 1848—49-ben tüzér őrmester a Bem hadseregében. Meghalt 1891. decz. 25-én, 60 éves korában M.-Vásárhelyt.

8. *Jakab András*, szőcsmester; szolgált 1848—49-ben, mint honvéd közharcos a 75-ik honv. zászlóaljban. Megh. 1891. decz. 31-én, 68 éves korában M.-Vásárhelyt.

9. *Beke István*, birtokos; szolgált 1848—49-ben a 12. honv. zászlóaljban, mint közharcos. Meghalt folyó évi január hó 19-én, 60 éves korában M.-Vásárhelyt.

A torda-aranyosmegyei kerületből:

1. *Nagy Dénes*, élelmezési biztos; szolgált 1848—49-ben, mint főhadnagy. Meghalt 1891. nov. 10-én, 78 éves korában Tordán.

2. *Lengyel Adám*, birtokos; szolgált 1848—49-ben, mint honvéd-vadász százados. Meghalt folyó évi január hó 9-én, 73 éves korában Tordán.

Márczius 15.

Ünnepélyek.

(K.) Hazafias kötelességet teljesítenek azok, a kik megünnepelik márcz. 15-ét; azt a napot, a melyen hazánk ujjá születésének szép gondolatai proklamáltattak.

A melyik város, község, testület, tanintézet vagy polgár ezt nem teszi, az vagy nem ismeri jelentőségét ennek a napnak, vagy pedig a szívét nem képes átmelegíteni a hazafiúi érzés.

A nemzet választottjai; a képviselőház jó példával jár ebben a tekintetben elől.

Megünnepeli ezt a napot azzal, hogy országgyűlést márczius 15-én nem tart. A hazá csaknem minden pontján vannak testületek, a melyek programm szerűleg rendezett ünnepélyekkel tartják fenn emlékét ennek a szép napnak. Ezek a testületek rendszerint február hóban szervezkednek. Azért tartjuk időszerűnek, hogy e napra vonatkozólag már első számunkban említést tegyünk.

Kolozsvárt állandó bizottság van márcz. 15. ünnepélyek rendezésére. E bizottság legelőször alakult hazánkban. E bizottság működéséről tömören a jövő számunkban adunk képet most pedig alább közöljük annak időszerű felhívását:

9. sz. jkvi.

Kolozsvári márczius 15. ünnepélyt rendező állandó bizottság.

Felhívás.

(Márczius 15-ik ünnepélyeket rendező bizottságok szervezése és a 1848. márcz. 15. eszméket megörökítő szobor javára alapgyűjtés tárgyában hatóságok, testületek iskolák és egyes hazafias érzelmi férfiakhoz.)

tés tárgyában hatóságok, testületek iskolák és egyes hazafias érzelmi férfiakhoz.)

Bizottságunk 1873-ban legelőször alakult hazánkban abból a czélból, hogy az 1848. márczius 15-ének évfordulóját évről évre megünnepelje és e nagy nap diadalainak emlékét, a nagyjaink iránti kegyeletet élénk emlékezetben tartsa s a fiuk és unokák szíveiben ápolja. Ezzel a czéllal az alakuláskor azt is tervbe vette a bizottság, hogy a márczius idusán rendezett ünnepélyek jövedelmét összegyűjti és kamatoztatni fogja arra, hogy abból **Kolozsváron egy e nap eszméit megörökítő szobor létesíttessék.**

E napon proclamáltatott ugyanis Erdély egyesítése az anyaországgal; s e hazánk történetében új és szebb korszakot alkotó ténynek egy monumentális emlék szoborban való megörökítését önkénytelenül diktálta és diktálja a hazafias érzület.

Bizottságunk ebben a tárgyban a mult évig nem küldött sehova példáját követésre buzdító felhívást.

Maga az a tény, hogy ünnepélyeket rendezett, évről évre több követőre talált számos városban, számos községben, benn a hazában és kívül a hazán a hol csak magyar lakik. S mindenütt kezdtek kegyelettel megünnepelni márczius 15-ét. Ez ünnepélyek rendezésére több helyütt alakultak márcz. 15. állandó bizottságok is, melyek egy része bár csak a lapokban értesült bizottságunk terveiről, az ünnepélyek jövedelmét a tervezett szobor alapra koronként hozzánk még is beküldötte.

A m. évben küldöttük szét először felhívásunkat, a melynek nyomán az ünnepélyek tiszta jövedelmének a beküldése fokozódott.

A szobor alapra immár tekintélyes összeggel rendelkezünk és ez a tény önkénytelenül utal arra, hogy most már szélesebb körű felhívást intézzünk az eszme kivitelénél való együttes munkára

Tesszük ezt azzal a szives és hazafias kérelemmel, hogy a mennyiben a saját körében a fentebb jelzett célokra márczius 15-ki bizottság még nem alakult volna, kegyeskedjenek oda hatni, hogy ilyen alakíttassék.

Ily bizottságok alakítása most, a februári hónapban időszerű, a mikor az elő készülétek tételére idő áll rendelkezésére.

Az alakult vagy alakítandó bizottság által rendezett ünnepélyek lefolyásáról szóló jegyzőkönyvet és a befolyt összeget kérjük „**Deáky Albert** bizottsági elnök Kolozsvárt” czim alatt hozzánk beküldeni. Bizottságunk a jegyzőkönyveket megőrzi, a befolyt pénzt kamatoztatja s mind az ünnepélyekről, mind pedig a befolyt pénzekről időről-időre a bizottságok részére kiadandó nyomtatott közleményben beszámol.

A bizottságok megalakítására nézve megemlítjük még, hogy ennek szervezete bizottságunk egyszerű szervezetének mintájára volna a legegyszerűbb.

A mi bizottságunk ugyanis áll állandó elnökből és legfőlebb 48 tagból, kik közül választatik a jegyző és pénztárnok.

A tagok közül azok, a kik egy év alatt az ügy iránt érdeklődést nem mutatnak, kihagyatnak és helyük újabb érdeklődőkkel töltenek be. Működik márcz. 15-én és más hazafias jellegű ünnepélyek rendezése körül az év egyéb szakában is.

A kolozsvári márczius 15. bizottságnak két kötet kiadványa van, a melyekben működése, a rendezett ünnepélyek s az elmondott jelentékenyebb beszédek benn foglaltatnak. E könyvek megkönynyítik a bizottságok szer-

vezését, irányadóul szolgálnak ünnepélyek rendezésénél. Ily könyvek a bizottságtól példányonként 40 krért megszerezhetők.

Kérésünkre vonatkozólag becses értesítését és kedvező választ várva Hazafias üdvözlettel vagyunk

Kolozsvár, 1892. január hava.

Hory Béla,
pénztárnok.

Deáky Albert,
elnök.

Apáthy Árpád,
jegyző.

A m. évben működött bizottság névsora a következő: *Ábrahám Antal*, városi alkapitány; *Apáthy Árpád*, jogász biz. jegyző; *Bartha Miklós*, orsz. képviselő; *Böckel Károly*, iparos; *Benel Ferencz*, ügyvéd; *Benigni Samu*, iparos egyleti elnök; *Dr. Csernátóny Gyula*, tanár; *Deáky Albert*, ügyvéd, biz. elnök; *Ditrói Mór*, a nemzeti színház igazgatója; *Eöry Ernő*, bank hivatalnok; *Dr. Ferenczy Zoltán*, egyetemi könyvtár igazgató; *Dr. Haller Károly*, egyetemi tanár; *Hegyesi Vilmos* hírlapíró; *Dr. Hegedüs István*, egyet. tanár, a biz. tiszt elnöke; *Hory Béla*, árvaszéki elnök, biz. pénztárnok; *Hácsék Antal*, iparos; *Ince József*, ügyvéd; *Inczédi Sámuel*, nyug. ezredes; *Koleszár Sándor*, ügyvéd; *Dr. Kerekes Gyula*, tanár; *Korbuly József*, lapszerkesztő; *Kovács János*, tanár; *E. Kovács Gyula* színművész; *Kuszkó István*, hivatalnok; *Gr. Lázár Isván*, főispáni titkár; *Magyary Mihály*, lapszerkesztő; *Malonyay Dezső*, tanár; *Nedoroszték János*, iparos pénzügyi alelnök; *Merza Lajos*, Emke főpénztárnoka; *Petelei István*, lapszerkesztő; *Polcz Rezső*, ügyvéd; *Peielle Róbert*, nagybirtokos; *Dr. Rózsahegy Aladár*, egyet. tanár; *Sipos Károly*, kereskedő; *Szász Gerő*, ref. esperes; *Szekula Ákos*, Adria bizt. társ. főfelügyelője; *Szilágyi György*, magánzó; *Szigethy Miklós*, nyug. ezredes; *Gr. Teleki László*, főhivatalnok; *Dr. Török Imre*, orvos; *Török István*, ref. gimnázium igazgatója; *Virányi István*, államvasuti felügyelő; *Vincze István*, iparos.

Állandó jelleggel alakult bizottság jelentőség teljesebb működését, iskolák ez irányu tevékenységét lapunkban erre szánt terünkhöz képest készséggel megörökítjük. Röviden tömören szövegezett alkalmi tudósítást kérünk ezekről, lehetőleg egy levelező lapra rá térő terjedelemben.

Irodalom.

Honvéd névkönyv czimen az 1848—49 honvéd hadseregnek 1890-ben még életben volt tagjairól Mikár Zsigmond orsz. közp. főjegyző könyvet állított össze a múlt évben. A könyv nagy negyedretű. 376 lapra terjed s a harmincz ezeret meghaladó honvéd 86 1848—49. honvéd-egyletbe van csoportosítva. A honvéd egyletek elején petít szedéssel tömören írott ismertetés van az egyesületek alakulásáról, az alakítók megemlékezésével és az egyletek működéséről. A honvédek rang szerint és betű rendben vannak csoportosítva. Ez a mű bár nagyon hiányos, még is sokat ér, mert alapjában véve mégis képet ad a szabadságharc jelenleg még élő hőseiről és leventéiről. A mű össze állítása óriási munkát s nagy gondot vett igénybe. Második kiadásában most már az első kiadás hiányai könnyebben kiegészíthetők. Különben a mű így is feltűnést keltett. Az orsz. honvéd bizottság a szerkesztőnek meleg hangon elismerését nyilvánította; s elnöke pedig, Tisza László, külön levélben fejezte ki köszönetét; Degré Alajos és Sárkány József alelnökök meleg hangu átiratokban méltatták a szerző odaadó munkáját s a mű becsét. A mit ember jó

akarattal, lelkesedéssel, önzetlenül és teljes odaadással megtehet, azt a szerkesztő megcselekedte. Az óriási feladatot dicséretesen oldotta meg. A könyv második kiadásának összeállítása is, mint halljuk, folyamatban van.

Magyarország függetlenségi harca czimen Gellich Richárd tábornok tollából Aigner Lajos kiadásában egy terjedelmes mű jelent meg: A mű nagy gonddal, széles látókörrrel, kitünően van írva. Közelebbről részletesebb ismertetésére is rá térünk.

1848—49 közlemények repertoriuma. Szinnyey József 1848—49 honvéd hadnagy, a nemzeti muzeum könyvtárának főre, lapunk munkatársa, szives volt megígérni, hogy az 1848—49. eseményekről a f. év elejétől a lapokban megjelenő közleményeket koronként ismertetni fogja. A szép ajánlatot hálával fogadta a szerkesztő bizottság, mert ezzel mind a történelemnek, mind olvasóinknak igen becses szíveséget tesz a kiváló tudós.

„Aradi vésznapok“ czim alatt Margitfalvi Margitay Gábor 1848—49. honvéd mérnök-kari őrnagy emlékiratai jelentek meg. Az orsz. ereklye-muzeumnak Szentgyörgyi Dénes, községi iskolai tanító Marosvásárhelyről küldötte be. Az emlékiratokat Nagy Izsó rendezte sajtó alá s adta ki. A könyv a Légrádi-testvéreknél lett kiállítva. A mű 195 lapra terjed. Elöl Margitay Gábornak közli az Angerer és Göschl műintézetében készült jól sikerült arcképét. A mint lapunk tere engedi, a munkát behatóbban ismertetjük.

1848—49. történelmi munkák beküldésére kéretnek fel a szerzők és kiadók, hogy az összes történelmi iratok együtt legyenek az orsz. ereklye muzeumban s hogy folyóiratunkban ismertethessük azokat. Az ily tárgyú munkák, ha más folyóiratokban is megjelentek, beküldhetők. A beküldött munkákat az adományozók neveivel fogjuk az orsz. ereklye-muzeum könyvébe bevezetni s ott nyilvántartani.

Honvédek arcképei az orsz. ereklye-muzeumban.

A Kolozsvárt létesített 1848—49. orsz. ereklye-muzeum egylet igazgatósága a decz. 15-iki gyűlésen elhatározta, hogy az országban még élő 1848—49-beli honvédek arcképeit összegyűjti s azokat honvéd-egyletenként albumokba helyezi és így fogja megőrizni a szabadságharc tisztjei és honvédei képeit örök időkre az utókor számára.

Hogy ez a terv gyakorlatilag keresztül vihető legyen s alkalatlansággal és költséggel ne járjon, főleg a szegényebb sorsu öreg honvédekre nézve, a következő intézkedések tétettek a kolozsvári kerületben.

Mindenekelőtt megnyerettet egyik első rangú fényképészeti műterem, a „Dunky Fivérek“ kolozsvári czége, ki a honvédek, legyen gazdag vagy szegény, a muzeum részére egy példányban, kabinet alakban, egyöntetűség kedvéért a muzeum által meghatározott mellékben minden díj nélkül lefényképezi.

Erről az igazolt honvédek értesítettnek azzal a kéressel, hogy a mikor idejük engedi, a délelőtti 9—11 órákban jelentkezzenek a honvéd egyleti elnökségnél, a hol részükre kiállítatik az alábbi minta szerinti kérdőpontokkal tele irt lap. E lapon a muzeum részére feljegyeztetnek a szükséges adatok. E lap átadása után a

fényképész a jelentkezőt leveszi s a képét a lappal együtt a muzeumnak beszolgáltatja.

Az értesített honvédek felkértek, hogy e határozatot a közeleikben lakó többi kerületbeli bajtársakkal is közölni sziveskedjenek.

Ez a határozat és intézkedés az orsz. ereklye-muzeum által közölve lett az összes hazai honvéd-egyletekkel is, kiknek a dolog megkönnyítése tekintetéből az is felajánlatott, hogy a muzeum előállítási árban küld a bajtársak tájékoztatására szükséges nyomtatványt.

Mindenik arcképhez szükséges az illető honvédről a muzeum részére egy leírás is. Ezekhez a szükséges kérdések, melyeket a honvéd-egylet elnöke tölt ki vagy ír alá, a következők:

1. A honvéd neve.
2. Született 18 . . hó . . n, megye, községben. Vallása.
3. Honvédségi szolgálata előtt mivel foglalkozott, vagy mily állást töltött be?
4. 1848—49-ben mely időtől kezdve meddig szolgált?
5. Honvéd minősége, melyik honvéd-csapatnál szolgált?
6. Ütközetekben vett-e részt, melyekben? Hol? Mikor?
7. A honvédségnél legutóbb milyen rangot viselt? Részesült-e kitüntetésben?
8. Jelenleg mi a foglalkozása?
9. Jelenlegi tartózkodási helye, megye, város, község.
10. Nős-e, vannak-e gyermekei, milyen állást foglalnak el? Milyenek a vagyoni viszonyai?

A kolozsvári honvéd-egylet kerületében az arcképgyűjtés már meg is indult. A következő számban részletesen referálunk róla.

Az első arckép. Tisza László honv. egyleti közp. elnök szives volt, a szerkesztőség megkeresésére arcképét megküldeni, a melyet a szerkesztőség az ereklye muzeumban elhelyezett. A tervbe vett honvédek arckép gyűjteményének ez az első beérkezett példánya, mert a többi képek a melyek a Dunky fivérek műtermében készülnek, most vannak munka alatt. Az ereklye muzeum a midőn köszönetet mond a beküldött arcképért egyuttal a honvéd egyletek figyelmét az arcképek gyűjtésére ismételtelen felhívja.

Adományok

az 1848—49. orsz. ereklye-muzeumnak.

Bideskuty György ippí (Szilágymegye) nagybirtokos 1848-beli bekötött folyóiratot adományozott a muzeumnak; e folyóirat első száma Petőfy „Kard és lánc“ című költeményével kezdődik. Adományozta továbbá 1. Bennnek egy nyílt rendeletét (eredeti kézirat), a melyben az összes hadserege előtt B. Bánffy bizza meg a Szeben és környékbeli seregek összes parancsnokságával; keltezve N.-Szeben márcz. 15. továbbá 2. egy másik nyílt rendelete, Mehádián kelt, a melyben a hadtestek parancsnokságát Czezsre ruházza. 3. Asztalos Pál orsz. képviselő haláláról kiadott gyászjelentés 1849. márcz. 11-ről. Aláírva Csány László, orsz. telj. bizt. 4. Damjanich imája, melyet neje, Emilia vigasztalására írt Kolozsvárt 1849. okt. 5—6 éjjelen. 5. Alföldi hirlap 1849. ápril 29. sz. tartalmazza a magyar nemzet függetlenségi nyilatkozatát. Több, a január 15. gyűlés óta beérkezett adomány, térszűke miatt következő számban lesz nyugtázva. Az adományért hálás köszönetet mond

a muzeum igazgatósága.

KÜLÖNFÉLÉK.

Köszönet. A szerkesztő bizottság kedves kötelességet teljesít, a midőn hálás köszönetet mond mindazoknak, a kik gyűjtéssel és előfizetéssel lehetővé tették, hogy a „Történelmi Lapok“ -kal a gondolat testté váljék. Kivált kezdetben sok részvétlenséggel, nagy közönnyel kellett találkozni, a melyek közepette egy-egy biztató szó vagy buzdító sor jól esett s lelkesített az előre való törekvésben. A bizottság hálás köszönetet mond az Ellenzék szerkesztője, laptulajdonosa: Magyary Mihály munkatársnak is, ki az ezerekre menő felhívásokat nyomdájában díjtalanul volt szives, a lapok hazafias missziójára való tekintettel, kiállítatni.

Felkérletnek mindazok, a kiknek közleményeik jelentek meg az önvédelmi harc idejéből a lapokban, folyó iratokban, füzetekben, hogy ezeknek egy-egy példányát gyűjtés, megőrzés és ismertetés végett az ereklye muzeumnak Kolozsvárt, czim alatt beküldeni sziveskedjenek. A közlemény akár kéziratban, akár nyomtatásban beküldhető. Ha kéziratban küldetik be, a közlemény felső szélén feljegyzendő, hogy az mikor és hol jelent meg.

Előfizetőinkhez. Lapunk első számát nem adhattuk ki terv szerint jan. 15-én leküzdhetetlen akadályok miatt. E helyett azonban első számban négy oldallal többet adunk, mint a hogy terveztük, s így ez a szám a borítékon kívül 12 oldalra terjed.

Az elmaradt jan. 15. szám egy része ezzel pótolva van, s az év folyamán még szintén fogunk adni a tervbe vett 8 oldalnál többet a borítékon kívül. Jelen számban igyekeztünk felállítani mind azokat a rovatokat, a melyek egyik másikában minden érdeklődő beillesztheti emlékeit. Több rovatot tér szűke miatt üresen kelle hagynunk, a mi ámbár a lap érdekességének rovására szolgál, de az első számban inkább a keretet igyekeztünk teljessé tenni.

A „**Honvéd Névkönyv**“ -ről olvassuk az E. H.-ban, hogy hiányosnak találják azt azért is, mert abban nincs kitéve, hogy a még élő honvédek melyik huszárezredben, honvédzászlóaljban, tüzer útegeknél vagy más katonai hadtesteknél szolgáltak. Sokat tesz az, hogy anynyi idő óta egymást nem látva, még a név is elmosódott soknak emlékéből, de a midőn a huszár ezred, hányadik számú honvédzászlóalj stb. említették csak, rájönnek, hogy kikkel hol szolgáltak és együtt mely csatákban vettek részt hol és mikor! Különösen nagyon fontos volna ez azokra, a kik tisztak voltak, hogy legalább ráemlékezhetnének azon bajtársaikra, kik vezényletük alatt osztály-század vagy szakaszokban szolgáltak. Vádolják ezen felül a honvéd egyleteket, hogy miért küldték be oly hiányosan a neveket. Lapunk több irányból szintén kapott panaszt és felszólalást. E panaszok és felszólalásokra nézve megemlítjük, hogy tagadhatatlanul hiányos az a könyv.

De hát annak sem a szerző, sem a honvéd-egyletek nem okai, hanem okai maguk a honvédek. A szerkesztő az egyletekhez, hatóságokhoz több ízben intézett megkeresést. A sajtóban többször felszólított minden honvédet az adatok beküldésére. Maguknak a kerületbeli s főleg vidékeken lakó honvédeknek lett volna kötelességük az adatokat összegyűjteni és egyletük útján a szerkesztőségnek felküldeni. Nem teljesítették hiven kötelességeiket egyesek, nem feleltek meg pontosan a felhívásnak az egyletek. A dolog természetes következménye lett a hézagosságnak. Ezen most úgy tudjuk segíteni lesz egy II. kiadás által. Jó volna ennek honvéd egyletenkénti kefelevonatát elküldeni kinyomatás előtt a honvéd egyleteknek, hogy ezek a kimaradt adatokat bejegyezhessek s így a II. kiadással egy teljesen hibátlan munkát adhassanak a honvédekről.

Gábor Áron ágyúi. A brassói honvéd-egylet köréből, **Koós Ferencz** kir. tanácsos, tanfelügyelőtől veszszük az értesítést arról, hogy Brassóban közöttük él egy **Monoki** nevű öreg honvéd, a ki 1848-ban **Gábor Áron** első ágyujához a kerekeket készítette.

A **honvéd névkönyvből** eddigi tudomásunk szerint kimaradt: **Kibédi Biásini Domokos**, k. tanácsos lakik Kolozsvárt, ki mint honvéd s mint nemzetőr szolgált, a nemzetnek élete kockáztatásával is sok szolgálatot tett s **Kossuth Lajostól** sajátkezű elismerő levelet kapott. Péntek **József kaczkói** (Szolnok-Dob. megye) születésű 1821. jelenleg kolozsvári lakos, szolgált a 134. zászlóaljban mint tizedes 1849. áprilistól augusztusig. **Vaszy Zsigmond** tüzeltő parancsnok Kolozsváron szolgált a 71. honv. zászlóaljnál mint honvéd 385. sz. a. 1867. nov. 2-ről kiállított igazolványa van.

Bem életének megmentője Jáádnál. Az egerbegyi székelyhuszárok közül még ma is él **Fábián Zsigmond** — a **László** — ki erdélyrészt dicső vezérével **Bemet** — **Jáádnál** a muszkák elől megmentette. — 1849 július hóban, az egész lángba borított **Jáádon** keresztül csak úgy tudta áthozni — mint ordinánca — hogy a köpenyét a tábornok fejére tette és a lángok közt hozta és mentette meg — és a hogy a lángözönön átjöttek, azután ataquérozta egynehányad magával a muszkákat — nehogy elfogják **Bemet**; — ez még élő tanu! E derék férfiura nézve **Szentgyörgyi József** huszár százados még a következőket írja: 1880. október hó 7-én, mikor a **Bem** tábornok és szabadsághős emlék szobra **Marosvásárhelyt** lelepleztetett — ha anyagi módomból lett volna, ezen huszárt szándékoztam épp úgy, a hogy akkor volt, felöltöztetni — és a szobor mellé állítani — mint az ünnepélyt jelképező méltó emlék helyére, — de pénzem nem volt, nem tehettem, a tordamegyei honvéd-egylet pedig így előtte tán csekélységre nem is gondolt, vagy tán nem is mert, nehogy honvéd-egyleti multjával meghasonlásba jöjjön.

1848—49 ereklye kiállítás létesült Budapesten a m. évi nyár folyamán. A kiállítás igen gazdag volt, a tárgyak több termet egészen megtöltöttek. A kiállításnak állandóan igen sok volt a látogatója. A minden tekintetben kiváló kiállításról közelebbi számunkban közlünk részletesebb ismertetést.

Bem földabrosza. A maros-vásárhelyi és maroszéki honvéd-egylet körében a legnevezetesebb mozzanatot képezi a néhai **Orbán József** 1848—49. évi **Mátyás-huszár** által 1867-ben az első 1848—49. évi honvédgyűlésen felmutatott és az egyletnek ajándékozott azon földabrosz ugyanazonosságának igazolása, melyet dicső emlékü **Bem** tábornokunk az oroszok ellen folytatott

csatáiban használt. Igazolták e földabrosz ugyanazonosságát **mltgs. Szabó János** nyugalm. honv. ezredes, 1848—49-ben honv. őrnagy; **id. Szarvady Lajos** 1848—49. honv. százados; **fia ifj. Szarvady Lajos** városi irnok; **Kiss József** városi tanácsos, 1848—49. honvéd, mint az elhunyt adakozónak kebelbarátja és **Imreh Sándor** 1848—89. évi **Mátyás-huszár**. A földabrosz és hitelesítő okmányok honv.-egyleti jegyző **Molnár Zsigmond** úrnak vannak átnyújtva a kolozsvári orsz. ereklye-muzeumba leendő átküldés végett.

Kérdések és feleletek.

E rovat a nagy napok eseményeire, vagy szereplőire vonatkozó oly kérdezősködések számára való, a melyek közérdekűek s a melyekre a nyilvános felelet egy vagy más irányban tájékoztat, vagy felvilágosít.

Szerk. üzenetek.

X. Y. Nagyon sok dolog van, a mit ma még nem lehet, nem szabad kinyomtatni. A minék kinyomtatását nem törvények, nem szokások tiltják, hanem tiltja a kegyelet és tiltja a józan ész. Ez nem zárja ki azért azt, hogy az ily dolgokat meg ne írjuk és meg írva, le ne tegyük. Sőt nem csak szükséges, de kötelesség mindazt leírni, a mit legjobban tud valaki, érintse bár kellemetlenül a hatalmon voltakat, vagy azon levőket. Le lehet tenni a megirt kéziratokat az ereklye-muzeumba. Ott megtalálja a történetíró és felhasználja annak adatait. Sokszor jelentéktelennek látszó esemény hű leírása, fényt vet eddig homályban maradt nagyobb események keletkezésének okaira. Tudni soha sem lehet azt, hogy mi, miért és miféle szempontból bír jelentőséggel. Az is megtörténik sokszor, hogy az emlékezet világosságába bele szövődik a képzelő erő világosságának egy-egy sugara s a képet, a melynek tökéletes előállítására az emlékezet nem képes, ez egészíti, ez színezi ki. Ez a történelemre nézve semmi esetre sem jár veszedelemmel. Sőt előny, ha a tények mellett, a kornak a hangulatát is megtalálja a történetíró. A buvárkodó előtt, a mint a különböző leírásokat egymás mellé állítja, nyilván való lesz, mi a test és mi az öltözék. — **K. F.** Brassó. Köszönjük a kicsi de jó dolgot. — **Dr. B. V.** Kézdi-Vhely és **B. Gy. Torda.** Számítunk szives munkásságukra. Kérve kérjük, hogy a zászlót, melyet az öregek letesznek, vegyék át s vigyék előre ifju hévvel, teljes dicsőséggel. Bár a többi egyesületek városaikban is követőkre találna példájuk a fiatalság körében. — **K. Gy.** Ny.-háza. Oly ifju hévvel nemes tüzrel, lángoló hazaszeretettel szóló hang szinte szokatlan abból a korból s ebből a korból. Bennünket átmelegített, lelkesített és buzdított. Hisszük hatást tesz másutt is — **I. S. M.** Vásárhely. Sok szót kellene, hogy leírjunk, hogy mindent megköszönjünk. Az aprókat sorakoztattuk, az öreget pedig tartalékba helyeztük, de nem sok időre. — **H.-nak** Kolozsvár. Adomákat is szívesen veszünk abból a korból. Egy talpra esett ötlet, vagy adoma sokszor többet magyaráz, egy árkus leírásnál. A borítékról beszoritunk majd egy pár hirdetést s helyet csinálunk szórakoztató apróságok számára. — **Márczius 15. biz. tag.** Klv. Csak a következő számban adhatunk számot a bizottság eddigi működéséről. Sürgősebb a felhívás, azért bocsátottuk előre. — **Orsz. Ereklye muzeumról** szintén a közelebbi számra maradt az ismertetés. **L. S.** Budapest. Most még szívesebben foglalkozunk az élőkkel, mint az elhunytakkal. Az élőkől most még kaphatunk olyan adatokat, a melyek leírva még nincsenek, a melyek különben elvesznének a történelemre nézve és a melyek esetleg nagyon fontosak lehetnek erre. A halottak írott emlékeihez, könyvekben lapokban, levéltárakban hozzá juthatunk könnyen és bármikor. A körülmények szerint azonban teljesen most sem fogjuk mellőzni ezeket. — **L. K. Klvár.** Hiába! Terveinket, a lap összeállítását illetőleg nem tudtuk úgy megvalósítani, a hogy azt előre kidolgoztuk s a hogy törekedtünk. Valószínű, hogy az egész első évnegyedben az akadályokkal való küzködés miatt csak félig meddig fognak sikerülni célba vett terveink. Időről-időre azonban utat törünk és haladni fognak. — **G. L.** Baja. Csak talán lesz tiz igaz hazafi! Az értesítést köszönjük. — **G. S.** Nincs több! A többi egyletek köréből remélhetőleg ezután rukkolnak be a gyűjtő ívekkel. Reméljük és várjuk. Akkor azok neve is oda kerül — *Több kéziratról jövőre.*

...mar kor igényeinek megfelelőleg és dusan berendezett férfi szabó üzletünket, a hol is készítünk e szakmába vágó mindenféle öltönyöket, ugymint

polgári, katonai, vasuti és tűzoltó-tiszti öltönyöket.
jutányos ár és pontos kiszolgáltatást mellett ugy vidékre, mint helyben

DEMJÉN és LUCS

FÉRFI SZABÓK

Kolozsvárti, főter. 22. szám. (Ref. Status-épület.)

Megjegyezzük, hogy üzletünk nem alapul szédelgésen, miről már eddig is volt alkalma meggyőződni a n. é. közönségnek. Miután a legjobb minőségű szöveteket tartjuk raktáron,

mintákkal bérmentve szívesen szolgálunk.

Első erdélyi

önműködő kötőnélküli vászon-roléta ablak redőnyt vagyok bátor ajánlani becses figyelmükbe, a mely redőnyt sehol sem kell megkötni és mégis ott áll meg az ablakon, a hol akarják, a felmenése könnyűszerrel történik. A legnagyobb függöny 200 ctm. hosszu 110 ctm. széles. Feltevással és gépezettel együtt 5 frt.

Továbbá: Kötővel felszerelt vászon rolo szín és nagyság különbség nélkül 220 ctm. magas és 110 ctm. széles, feltevással együtt 2 frt 80 kr

A függöny tartósságáért és jószágáért felelősséget vállalok hat éven keresztül, bármintemű romlást saját költségemmel fedezek.

A n. é. közönség szíves pártfogását kérve maradok

kiváló tisztelettel Erneszt József.
(Kolozsvárt, Kisbuza-utca 11. sz.)

Vidéki megrendelések az ablak felmérése szerint pontosan eszközöltetnek.

Békés-Gyulai iparos-szabók kiállítása 1888. Aranyérem.

Nagyváradai ipar- és női kézimunka kiállítás 1887. Arany-oklevél.

Párisi nemzetk munkák, 1886 Orsz. Iparegyesületből 1890.

ERDEI OKLEVÉL NAGY EZÜSTÉREM

Szabók János

PORCELLÁN,

MAJOLIKA ÉS ÜVEG-MŰFESTÉSZEFE
KOLOZSVÁRT

Bel-tordautca, Nemzeti Szálloda épület.

Porcellán-festészetemben magyar, francia, angol és japáni stylben egy teljes készleteket, valamint egyes darabokat készítek és készletek kiegészítését elvállalom. Elvállalom mindennemű porcellán, majolika és üvegfestészetet, fényképek, címerek és monogrammok elkészítését. valamint tüzből való ragasztásokat is.

A porcellánfestésben műkedvelők mérsékelt díj mellett oktatást nyerhetnek s az általuk festett porcellán-tárgyak kiegészítését felvállalom. Festés alá való tárgyak s porcellán festékek legnagyobb választékban nálam mindig olcsón, gyári árban kaphatók.

Kolozsvári ip. segédek munkakiállit. 189. Jutalomdíj. — Budapesti orsz. ált. kiáll. 1885. Bronz-érem.

Losonci és L. tugári orsz. iparos kiáll. 1887. j. díj, aranyokl. Győri orsz. munkakiáll., 1879 aranyoklevél, érem.

Kolozsvári iparos ifjak által rendezett segédmunka-kiállítás, 1888. Jutalomdíj és diszoklevél.

Nagyváradai orsz. ip. segédmunka-kiállítás, 1891. Jutalomdíj, aranyoklevél.

Első Erdélyi

Szappan és Gyertya-gyár.

A legkitünőbb

MOSDÓ- és MOSÓ-SZAPPANOK

rendkívül jutányos áron

nagyban és kicsinyben kapható.

továbbá

viasz, fagygyu és steárin

asztali és templomi gyertyák

ugy szintén

tekercs, viasz-gyertya és gyógyhatású mosdó-szappanok

ugy nagyban mint kicsinyben.

MOSÓ ÉS JECEZES SZODA

kapható.

Hiduteza 21. szám alatt.

Vidéki megrendeléseket a legpontosabban, saját kezüleg teljesítek.

Kiváló tisztelettel becses pártfogását kéri

Gzirjás Károly,
szappan, gyertya-gyáros.

Fedélcserep raktár

nagyban és kicsinyben

KOLOZSVÁRT,

Fapiaczsor 13. szám, „Máriaffi“-ház.

AZ

UGRON ÁKOS

székely-udvarhelyi általánosan kitünő minőségűnek ösmert

FEDÉLCSERÉP és FOLYOSÓ TÉGLA

gyártmányából nagymennyiségű készlettel bizományi raktár tartatik. Ugy a cserép minőségével, valamint az árakkal mindenféle gyártmánnyal a versenyt kiállja.

A cserép megtekinthető a fűszer üzletmenél levő raktáromban és ugyanott az árak is megtudhatók.

Nagyobb mennyiségű megrendeléseknél tetemes árkedvezmény.

Taub Náthán.

Gs. és kir. szabad.

„Adriai“ Biztosító Társulat

alapított 1838-ik évben.

Vagyonbiztonsági tőkéje **32 millió forint**, A magyarországi igazgatóság intézője: **Báró Podmaniczky Frigyes**. E társulat, mely 54 éves fennállása óta 160 millió forintot fizetett ki károk fejében, minden városban és helységben ügynökségek által képviselve van, biztosít a legjutányosabb feltételek mellett: **tűz és robbanási, valamint jégokozta károk ellen**; továbbá: az **emberek életére, halál és elérési**, valamint **kihazasítási** esetekre a legkülönbözőbb kombinációk szerint. Erdélyrészi vezérképviselőség Kolozsvárt: **Szekula Ákos**, vezérfelügyelő. **Kiss titkár**. **Gróf Teleki László**, főtisztviselő.

Fodrász-szalón.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses figyelmébe ajánlani ujonnan teljesen párisi mintára berendezett

Női- és férfi fodrász-termemet

Kolozsvárt, belmonostor-utca

Legfinomabb valódi angol és francia illatszerekből nagy raktárt tartok.

Parókák elkészítését rövid időre elvállalom.

Terkál Béla.

NAGY TESTVÉREK

m á r v á n y

és

a n d e s i t

SIRKŐ GYÁRA

Kolozsvárt a Torda-utcában.

Ajánlja dus siremlékkő-telepét, **Gránit, Syenit**, fekete, fehér, piros és szürke márványból ugyszintén a legtartósabb minőségű (bácstoroki) mészkövet, öntött vas keresztkekből, stb.

Arjegyzékek és rajzok kívánatra megküldetnek, levélre azonnal válaszoltatik.

Viszont elárusítók figyelmébe ajánljuk, hogy általunk készített sarkövek nálunk jutányosabb árban beszerezhetők, mint bármely más gyárból. A házaló ügynökök mellőzésével, kérjük egész bizalommal hozzánk fordulni, mert ez által *tetemes megtakarítás érhető el* (az illető ügynök %, uti költség, szállítási különbözet stb.) Czégünknek főfeltétele, *a hibátlan anyag és jutányos ár*. Készítünk és elvállalunk sarkölt-lapokat, emléktáblákat és épülethez tartozó *kőfaragó munkákat*, lépcsőfeljárásokat a fent elősorolt minőségű kövekből és trachitból stb.

Tisztelettel

NAGY TESTVÉREK.

CZETZ PÉTER

első és legnagyobb temetkezési intézete
egész Erdélyben Kolozsvárt.

Belközép-utca Minorita-templom-épülete.

Helybeli és vidéki temetéseket egy árban számít.

MEGJELENT

„ERDÉLYI ÍRÓK és MŰVÉSZEK ALMANACHJA 1892 ÉVRE“

NAPTÁRI RÉSZSZEL.

Tartalmazza: Békési Bároly, Bede Jób, Bocskor Béla, Brassai Sámuel, Csernátóni Gyula, Fjészaki Károly, Felméri Lajos, Fekete Béla, Ferenczy Zoltán, Fialy Henrik, Gál Gyula, Gyalui Farkas, Gyarmathy Zsigáné, Harmath Lujza, Hegedűs István, Hindy Árpád, Hunyadi Margit, Ivánffy Gyula, Ivánffy Jenő, Jakab Ödön, Jekeli Aladár, Kápolnai János, Koós Fersnecz, Kövári László, Kerekes Samu, E. Kovács Gyula, Kovács Dezső, Kovács Samu, Krasznai Mihályné, Kuun Géza gróf, Kuszko István, Küry Klára, Malonyai Dezső, Mentovich Gyula, Medgyes Lajos, Megyeri Dezső, Miskolczy Henrik, Molnár Viktor, Moldován Gergely, Pálffy Mihály, Petelei István, Paál Árpád, Petri Mór, Pusztai Béla, Réthy Laura, Sáni Lászlóné, Sebesi Jób, Sebesi Samu, Serly Lajos, Szász Gerő, Szentgyörgyi Lajos, Szongott Kristóf, V. Szócs Géza, Teleki Sándor gróf, Tutsek A. Urmóssy Lajos, Weisz Ignác írók és művészek arcképeit s dolgozatait. *Araköltsége 1 forint.* Megrendelhető *Miskolczy Henrik és Fekete Béla szerkesztőknél* Kolozsvárt.

Kéretik kérdezősködéseknél és rendeléseknél az 1848—49. „Tört. Lapokra“ hivatkozni.

A KOLOZSVÁRI

TAKARÉKPÉNZTÁR

RÉSZVÉNYTÁRSULAT

BANK- és VÁLTÓ-ÜZLETE

KOLOZSVÁRT,

a főtéren levő üzletében

a bank-szakmába vágó következő főbb üzletágakat folytatja:

Vesz és elad állam- és más értékpapírokat, zálogleveleket, arany-, ezüst- és papir-pénznemeket;

közvetít a budapesti és bécsi-tőzsdén jegyzett mindennemű értékeket idegen számlára;

előlegez értékekre és tőzsdén jegyzett papírokra (kézi zálogra, Lombard üzlet);

leszámítol sorsjegy-nyereményeket, kisorsolt zálogleveleket és más értékeket;

bevált lejárt szelvényeket és beszerzi az értékpapírok új szelvényeit;

teljesít fizetéseket a bel- és külföldi piacokon;

foganatosít behajtási megbízásokat.

Keresettebb értékek készletben tartatnak.

A magyar földhitelintézet és a nagyszebeni általános takarékpénztár kisorsolt záloglevelei és záloglevél-kamatszelvényei minden levonás nélkül fizettetnek ki.

A „KÖZMŰVELŐDÉS”

Irodalmi és Műnyomdai Részvény-Társaság

KOLOZSVÁRT (főközség BRASSÓBAN)

szíves figyelmébe ajánlja a modern graphikai követelményeknek megfelelően berendezett

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mely újabban a legdiszesebb betűkkel szaporított, s így a legkényesebb igényeket is kielégítheti.

KÖNYOMDÁJA, LITHOGRAPHIÁJA

melyben a legjelesebb erők s a legkitünőbb gépek vannak alkalmazva, a fővárosi és külföldi nagyobb műintézetek méltó versenytársa.

 Árai határozottak, olcsók.

Vidéki megrendeléseket pontosan teljesít.

Az „1848—49. Történelmi Lapok”-ra

előfizetni lehet postautalvánnyal.

Előfizetési ár évnegyedre **1** frt., félévre **2** frt., háromnegyed évre **3** frt., egész évre **4** forint.

Gyűjtőknek tiszteletpéldány jár, a kik nagyobb eredményt tudnak elérni, azok részére a kiadóhivatali üzenetekben elmondottak szerint történelmi munkákból álló tiszteletdíjak tűzettek ki.

Előfizetések és megrendelések „1848—49. Történelmi Lapokra Kolozsvárt” czim alatt küldendők.

A kiadóhivatal.